יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

(ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה זייט 7.) הײנט 8 זײטען

נייער פאלקסבלאט

№ 214 | Łódź, Środa, 13 września 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ"ב אלול תרצ"ג | № 214

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישן „הסתדרות" מיט רעוויזיאניסטען אין ארץ-ישראל

שווער-פערוואונדעטע פון ביידע צדדים

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

אין דער קאלאניע חדרה איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישן מיטגלידער פון „הסתדרות" מיט רעוויזיאניסטען, פון ביידע צדדים זענען געפאלען אייניגע שווער פערוואונדעטע. די לאגע איז ווייטער א געשפאנטע.

געפונען דעם פוילישען באלאן „קאשטשושקא"

ניו-יארק, 12 (ספ. טעל.)

דער פוילישער באלאן „קאשטשושקא" מיט צוויי לופט-פליהער, וועלכע מ'האט שוין געהאלטען פאר אומגעקומען, האט זיך אראפגעלאזען אין די װיסטע קאנאדישע וועלדער. די פוילישע פליהער האבען מיט'ן באלאן אדורכגעמאכט א שטח פון 1,307 קילאמעטער און וועלען ווארשיינליך בעקומען דעם ערשטען פריז אין קאנקורס פון די באלאנען, וואס איז פארגעקומען אין טשיקאגא.

יודישע טעלעגראפען-אגענטור עפענט א שטענדיגע ביורא אין פראג

פראג (יט"א) די יודישע טעלעגראפען-אגענטור האט געעפענט א שטענדיגע ביורא אין פראג. דער לייטער פון פראגער יט"א-ביורא איז דער שוו-גער. רעדאקטאר פון יט"א-ביולעטין אין בערלין ה' מ. וואומסראנד.

די „פראגער פרעסע" שרייבט אין צוזאמענהאנג דערמיט פאלגענדעס: די יודישע טעלעגראפען-אגענטור, וועלכע בעזיצט ביוראען אין ניו-יארק, לאנדאן, ירושלים, פאריז און ווארשע און איז אין פראג בידראיצט געווען רעפרעזענטירט בלויז דורך א קארעספאנדענט, גלייך ווי אין אלע גרויסע שטעט אויף דער וועלט, האט נאך די געשעהענישען אין דייטשלאנד בעשלאסען צו עפענען אין פראג א ביורא, וואס וועט פערשפרייטען יט"א-בילעס און וועט אויך ארויסגעבען א טעגליכען יט"א-ביולעטין.

קאטאסטראפע מיט א פוילישען עראפלאן אין סאוויעט-רוסלאנד

א פוילישער פליהער שווער פערוואונדעט געווארען

מאסקווע, 12 (ספ. טעל.)

ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגעטיילט זענען צוויי פוילישע לופט-פליהער קאפ. לעוואניעווסקי און דיר. פיליפאוויטש ארויסגעפלויגען אויף אן עראפלאן, כדי צו שלאגען דעם רעקארד פון ווייט-פאהרען.

נעכטען איז אין אויסערן-מיניסטעריום אנגעקומען א ידיעה פון אויסערן-קאמיסאריאט אין מאסקווע, אז מיט'ן דערמאנטען עראפלאן איז פארגעקומען א קאטאסטראפע נעבען דער שטאט משעבאקסארי. 90 קילאמעטער פון קאזאן.

דער פליהער וואס האט געפיהרט דעם עראפלאן, ווארשיינליך קאפ. לעוואניעווסקי איז שווער פערוואונדעט געווארען, דער צווייטער פליהער ווארשיינליך דיר. פיליפאוויטש איז ארויס געשפרונגען מיט א רעטונגס-שירם און איז אפגערעטעוועט געווארען. די קאטאסטראפע איז פארגעקומען היינט איגדערפריה.

די סאוויעטישע מאכט האט ארויסגעגעבען אלע רעטונגס-פעראָרדנונגען, פון מאסקווע זענען ארויסגעפלויגען עראפלאנען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע, די סיבות זענען נאך נישט אויפגעקלעהרט.

מאסקווע, 12 (ספ. טעל.)

קאפיטאן לעוואנעווסקי איז געשטארבען פון די וואונדען וואס ער האט בעקומען בעת דער קאטאסטראפע אין משעבאקסאר.

באהן-קאטאסטראפע נעבען יאבלאנגא

ווארשא, 12 (טעלעפאניש)

צווישען יאבלאנגא און כאשטשובקא איז פארגעקומען א באהן-קאטאסטראפע. צוויי משאות-צוגען האבען זיך צוזאמענגעשטויסען. צום גליק זענען נישט געווען קיין מענשליכע קרבנות. די צוגען זענען שטארק בעשעדיגט געווארען.

שחיטה-פערבאט אין פינלאנד

העלסינגפארס, 12 (ספ. טעל.)

דער רעפובליק-פרעזידענט האט בעשטעטיגט דעם רעגירונגס-פראיעקט וועגען צער בעל-חיים, דער פראיעקט וועט דיסקוסירט ווערען אין פארלאמענט. דער פראיעקט זעהט פאר א פערבאט פון דער יודישער שחיטה.

אין היטלעריסטישען „גן-עדן"

זעלבסטמארדען פון פראפעסארען

בערלין, 12 (ספ. טעל.)

דער דירעקטאר פון דעם נערווען-קליניק ביים גרייפסוואלדער אוניווערזיטעט פראפ. פארסטער איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

דער בעקאנטער יוריסט מאקס אלסבערג איז געשטארבען פלוצלונג פון א הארץ-שלאג.

קאמף מיט די היטלעריסטען אין עסטרייך

ווין, 12 (ספ. טעל.)

די פאליציי האט ארעסטירט בעת א מאניפעסטאציע פון „פאטערלאנדס-פראנט" 80 היטלעריסטען, וועלכע האבען פונאנדערגעווארפען פאפירענע האקענקרייצען. אין פערלויף פון דער נאכט האט די פאליציי געצוואונגען די ארעסטירטע צו רייניגען די גאסען, וועלכע זענען געווען אנגעשמירט מיט די האקענקרייצען.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד, זונטאג פון 9–11 בייטאג.

גענן יוסטיץ-מארד אין דייטשלאנד

גרויסע מאניפעסטאציעס אין פאריז געגען פייניגען אונשולדיגע מענשען פאר כלומרשטע אונטערצינדען דעם רייכסטאג

פאריז, 12 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער מאניפעסטאציע געגען דעם פראצעס פון די אונשולדיגע מענשען, וועלכע זענען אנגעקלאגט אין אונטערצינדען דעם רייכסטאג, איז געווען אנוועזענד גרויסער עולם. אין עטליכע ערטער איז געקומען צו שטורמישע געשעהענישען מיט פאליציי. די קאמוניסטען האבען בעווארפען די פאליציי מיט גלעזער און בענקלעך. ס'זענען ארעסטירט געווארען 20 פערזאן.

אין דער מאניפעסטאציע האבען אנטיילגענומען אלע ספערען פון דער פראנצויזישער געזעלשאפט. אין זאל זענען געווען אויסגעהאנגען טראנספארענטען מיט פערשידענע אנטי — היטלערישע אויפשריפטען.

א גרויסע רעדע האט געהאלטען דער בעקאנטער פראנצויזישער אדוואקאט מארא-זשאפפערי, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז די ארעסטירטע קאמוניסטען זענען אונשולדיג. די גאנצע שולד פאר אונטערצינדען דעם רייכסטאג טראגט אונבעדינגט דער פרייסישער פרעמיער געהרינג, וועלכער מען די שרפה, האט געניצט אלס פראטעקסט צו פערפאלגען די אפאזיציע.

דער צווייטער רעדנער אדוואקאט טארעס האט אנגעוויזען, אז די גאנצע אויספארשונג, ווי אויך דער פראצעס, וואס וועט פארקומען אין לייפציג, איז א פאראדיע פון גערעכטיגקייט. ס'האט נאך גערעדט דער דייטשער ליטעראט קיש און די שוועסטער פון איינעם פון די ארעסטירטע בולגארען. דימיטראווא, וועלכע האט געדאנקט די פאריזער אדוואקאטען פאר פערטיידיגען דעם אונשולדיגען ארעסטירטען ברודער.

די מאניפעסטאציע האט געדויערט ביז שפעט ביינאכט, דער המון האט געפרובט צוצוקומען צום בנין פון דער דייטשער אמבאסאדע, די פאליציי האט דאס נישט צוגעלאזען.

די אנגענומענע רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען דער אינטערנאציאנאלער אויספארשונגס-קאמיסיע וועלכע וועט זיך צונויפקומען דעם 14. ד. ח. אין לאנדאן.

טוריסטישע אויספלוגען קיין ארץ-ישראל

ארגאניזירט דורך דעם „איגוד של הצה"ר" (רעוויזיאניסטען-גראסמאניסטען) קומען פאר אין סעפטעמבער און אקטאבער.

אלע אנטיילנעהמער מוזען האבען גענוגענדע דאקומענטען, כדי צו בעזוכען, אז זיי קומען צוריק. אינפארמאציעס און איינשרייבונגען:

Sjonistyczny Związek Rewizjonistów Grosmanistów, Warszawa, Długa 26/6.

פערטרעטער פון דער טוריסטישער אפטיילונג אין לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע:

Leon Szewelew, Zawadzka 36

4851 od godz. 2–5 po poł.

ווירטשאפטליכע פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגעמאכט די עלטעסטע

היטען

אויף גאנץ נייע און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס

„TOLA"

23 Zawadzka 23

II wejście parter.

Doktór A. Gibiański

Piotrkowska 24

צוריקגעקעהרט

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

אליזאר פיאלקא

פעטריקאווער 7.

פענסיאנאט „עלידא"

פאדעמביע, ווילא גראנד

איז טעטיג א גאנץ יאהר.

פאר די ימים-נוראים איז ספעציעל איינגעארדענט געווארען א לאקאל צום דאווענען מיט גוטע חזנים. דער פענסיאנאט איז פערזעהען מיט אלע בעקוועמליכקייטען ווי: עלעקטרישע ליכט, צענטראל-בעהייצונג, באדע-צימער, ראדיא א. ז. וו. מיט אכטונג

אינהאבער: שמאי לובינסקי. 4847

די באיקאט = אקציע געגען דייטשלאנד

א האלב מיליאן דאלאר איז בעשלאסען געווארען צו שאפען

אויף א קאנפערענץ פון יודישע עסקנים אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק, 12 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

אויף דער קאנפערענץ פון אונטערמייער'ן מיט א רייהע יודישע עסקנים, איז בעשלאסען געווארען צו פערשטארקען די באיקאט-אקציע געגען דייטשלאנד, און געגען די פירמעס, וואס שטעהען ווייטער אין האנדעלס-בעציהונגען מיט דייטשלאנד.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א פאנד פון א האלבען מיליאן דאלאר אויף צו פיהרען די באיקאט-אקציע.

שארפער ענגלישער פראטעסט אין בערלין

נעגען דעם פייניגען דורך די היטלעריסטען א 15-יעריגען ענגלישען שילער

ל א נ ד א ן, 12 (ספ. טעל.)

די ענגלישע צייטונגען מעלדען וועגען א שארפען פראטעסט, וועלכען דער ענגלישער אמבאסאדאר אין בערלין, האט איבערגעגעבען דער דייטשער רעגירונג. ס'האנדעלט זיך וועגען דעם, וואס די היטלעריסטען האבען שרעקליך געפייניגט א 15-יעהריגען ענגלישען שילער, וועלכער געפינט זיך אין בערלין צו לערנען די דייטשע שפראך. דער דאזיגער שילער האט נישט בעגריסט א דורכגעהענדע אפטיילונג פון שטורמיסטען. דער דאזיגער פאקט און דער ענגלישער פראטעסט האבען אין ענגלאנד געמאכט א גרויסען רושם.

רעגירונג פון לעכערליכקייטען און נארישקייטען

אזוי רופט אן די דייטשע הערשער דער ג. ניו-יארקער גובערנאטאר סמיט

נ י ו - י א ר ק, 12 (ספ. טעל.)

בעת א באנקעט, וואס איז פארגעקומען אין האטעל „אסטאר" אין ניו-יארק לכבוד אדוואקאט סאמיועל אונטערמייער, האט דער געוו. גובערנאטאר סמיט געהאלטען א רעדע, צרקלערענדיג, אז די איצטיגע דייטשע רעגירונג כאראקטעריזירט פולשטענדיגע נארישקייט. די היינטיגע דייטשע רעגירער זענען נישט נאר לעכערליך, נאר אויך פולשטענדיג נאריש. מ'האט געזאגט, אז די יודען קענען איבערהאלטען פערפאלגונגען, אבער דאס קען נישט איבערהאלטען די ציוויליזאציע. אמעריקא האט ביז נישט-לאנג געקוקט אויף די דייטשען ווי אויף א פארטגעשריטען און ארבייטסזאם פאלק. דאס אלץ ווערט איצט אפגעלייקנט. דאס איז געשעהען אין א מאמענט. ווען די אמעריקאנישע עפענטליכע מיינונג האט זיך זעהר גינסטיג בעצויגען צו דייטשלאנד, שטיצענדיג זיך אויף דער טעאריע, אז אפשר זענען אייניגע בעשטימונגען פון ווערסאלער טראקטאט צו שארף. פראנקרייך האט דערויף אונז געזאגט: „איהר קענט נישט דייטשלאנד", אפשר איז פראנקרייך געווען גערעכט, האט פערענדיגט סמיט.

דער כאאס אין קובא

300 פערבאריקאדירטע אפיצירען פאדערען, אז דער פרעזידענט זאל אפטרעטען

נ י ו - י א ר ק, 12 (ספ. טעל.)

אלץ וויזט דערויף אן אז קובא געפינט זיך ערב א נייער מלוכה-איבערקעהרעניש. די איצטיגע רעגירונג איז נישט בכוח צו בעהערשען דעם כאאס.

אין האוואנא האבען 300 אפיצירען, וועלכע האבען זיך פערבאריקאדירט אין אמעריקאנער האטעל „נעשאנעל" ארויסגעשיקט אנ'אולטימאטום צום פרעזידענט. זיי פערלאנגען די אבדיקאציע פון פרעזידענט און איבערצוגעבען די מאכט דעם פרעזידענט קעספעדעס.

אויף דעם גאנצען אינזעל הערשט א פולשטענדיגער כאאס. די קאמוניזירענדע ארבייטער האבען קאנפיסקירט א רייהע צוקער-פלאנטאציעס און פאבריקען.

ווידער א שרעקליכע פליה-קאטאסטראפע

8 מענשען זענען דערהרג'ט געווארען

ל ו ב ל א נ א, 12 (ספ. טעל.)

נאהענט פון לובלאנא איז פארגעקומען א שרעקליכע עראפלאן-קאטאסטראפע אויף דער ליניע לובלאנא – סוסאק. א עראפלאן, אין וועלכען ס'האבען זיך געפינען דער פליהער, מעכאניק און 6 פאסאזשירען איז אראפ פון א הויך פון 100 מעטער, אלע 8 מענשען זענען אומגעקומען.

מיר מאכען קיין געשעפטן נישט מיט אונזערע בלוטיגע דייטשע שונאים!

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	82.—
3 % פראצענטיגע בודאוולאנע –	38.50
4 „ דאלארובקא –	48.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	51.63
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	44.88
8 „ לאדזער „ „	41.—
ענגלישער פונט – – –	28.85
דאלאר – אפיצ. 6.31, נישט אפיצ. –	6.26
גאלד-דאלאר – – – –	9.02
גאלד-רובל – – – –	4.72
דייטשער מארק –11– – –	2.11

אפענע ווענדונג פון רעוויזיאניסטישן מיט-גליד פון אקצ. קאמיטעט ד"ר י. האפמאן צום פרעזידענט פון א. ק. ה' לעא מאצקין

וו א ר ש א (יט"א) דער רעוויזיאניסטישער מיטגליד פון אקציאנס-קאמיטעט ד"ר י. האפמאן פון ריגע האט צוגעשיקט דער יט"א מיט דער בקשה צו פערעפענטליכען פאלגענדע עפענטליכע ווענדונג צום פרעזידענט פון 18-טען ציוניסטישען קאנגרעס און פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט ד"ר לעא מאצקין:

זעהר געעהרטער ה' פרעזידענט!

אין דער יט"א-מעלדונג פון 8. סעפטעמבער ד. י. וועגען אייער רעדע אויף דער יודישער וועלט-קאנפערענץ אין גענף איז געווען מיטגעטיילט: „ה' לעא מאצקין האט געהאלטען זעהר א שטארקע און איינדרוקספולע רעדע, אין וועלכער ער האט אין ביטערע ווערטער קריטיקירט דעם טראנספער-אפמאך מיט דייטשלאנד. דער 3-מיליאן-אפמאך, האט לעא מאצקין אויסגעפיהרט, איז א טעות, וועלכער מוז פערבעסערט ווערען" און ווייטער: „ער, מאצקין פערזענליך, איז געגען דעם דאזיגען אפמאך".

די דאזיגע מעלדונג, ה' פרעזידענט, האב איך געלייענט מיט א ביטערן געפיהל, אויב איהר האט געהאלטען פאר מעגליך אויף דער יודישער וועלט-קאנפערענץ אין ביטערע ווערטער צו קריטיקירען דעם שענדליכען אפמאך, אויב איהר זייט פערזענליך געגען דעם אפמאך, פארוואס האט דער ציוניסטישער קאנגרעס נישט געהערט פון אייך אייער אויטאריטעטען-ווארט אין דעם ענין; פארוואס האט איהר אויף דער זיצונג פון נייעם אקציאנס-קאמיטעט, מאנטאג, דעם 4. ד. ח. צוגעלאזען, אז די פראגע זאל נישט תיכף ומיד פון דעם אקציאנס-קאמיטעט בעהאנדעלט ווערען און נישט מיטגעווירקט, אז די שענדליכע אפמאכען זאלען אנולירט ווערען.

איז דען די דורך אייך אנגעגעבענע סיבה וועגען דעם, אז איהר מוזט פאהרען קיין גענף, געווען אזוי וויכטיג, אז איהר האט געהאלטען פאר מעגליך צו לאזען די פראגע אונגעלעזט ביז אן אנדערער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט, אהן אייך, מיט דער געפאהר, אז ביי דער בעקאנטער בעציהונג צום אפמאך מצד דער לינקער פראקציע וועט די זיצונג נישט פאר-קומען און דערמיט וועט בלייבען אויף אונזער ציוניסטישער ארגאניזאציע דער פלעק פון שענדליכען אפמאך.

וואלט דען נישט ריכטיגער געווען, ה' פרעזידענט, ווען איהר וואלט די פראגע וועגען דעם אפמאך צוליב איהר אויסערגעוועהנליכער וויכטיגקייט געלאזט דורכדיסקוטירען און ענטשיידען שוין אויף דער ערשטער זיצונג פון א.ק. (און ווי עס האט דיך שפעטער ארויסגעוויזען — די איינציגע זיצונג), אזוי ווי מיין פראקציע האט געפאדערט, אנשטאט צווערשט די פראגע אין א.ק. צו בעגראבען און דאן אויף דער וועלט-קאנפערענץ געגען איהר מיט ביטערע ווערטער און שארפער קריטיק אויפטרעטען.

וואלט דען נישט דער ציוניסטישער כבוד און די אינטערעסען פון יודענטום אויף אזא אופן געווען בעסער אפגעהיטען.

די ציוניסטישע עפענטליכקייט האט דאס רעכט צו קריגען פון אייך, ה' פרעזידענט, א בעפרידיגענדע תשובה".

קלאנג-קינא
CAPITOL
היינט פרעזענטירען מיר דעם גרויסען שלאגער
טייוועל פון דער גרויסער שטאט
אין די הויפט-ראלען:
EDMUND LOWE
i W. GIBSON
אנהייב אין געוו. – טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג – 12.30 א זייגער בייטאג.

ד"ר מ. וואלפזאהן
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נארוטאוויטשא 2, טעל. 128-83
נעהמט אן פון 2–12 און פון 6–8 אווענד.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
אנדולאציע און מאניקור
ביי קערש, ססווראווא 15

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאריעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr med.
E. Reicher
ספעצ. פאר מענער-שוואכע, קינדערלאזיג-קייט-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8.
זונטאג און פייערטאג פון 9–1.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט
זונטאג פון 10—1 מיטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז געווארען אבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

צאהן-ארצט
Rozin - Reichowa
צוריקגעקעהרט
זגערזשער 38
(נעגענאיבער זגערזשער 15)
נעמט אן פון 10–2 מיטאג און פון 4–7
נאכמ. צו לעטשניצע-פרייזען.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אוו

דאס בעוואוסטע שיך-מאגאזין
A. Ogórek
ZAWADZKA 11
טיילט מיט דער ג' קונדשאפט, אז דאס געשעפט איז איבערגעטראגען
ZAWADZKA 11 אין זעלבען הויז
אין ערשטען לאקאל רעכטס, דאס הייסט פון דער פיעטריקאווער גאס צו
און עמפפעהלט צום הערבסט-סעזאן א רייכען אויסוואהל
פון די נייעסטע קרעאציעס לוקסוס-שיך.

Dr. J. MANDELTORT
רענטגען-קאבינעט
נעהמט אן
וואולטשאנסקא 18 (זשעלאנא 8)
טעלעפאן 24-240

Dr.
J. HERSZFINKIEL
זשעלאנא 8a
טעל. 111-87
צוריקגעקעהרט

קאמיסיאנס-לאגער
פון פערשידענע מאדערנע
מעבעל
נייעס און גענוצטע בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען נור ביי
א. ווייצמאן
שענקעוויטשא 6.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואנעס, נייה-מאשינען, שרייב-מאשינען, טעלעפאן א.ז.וו.
8008

„נייער פאלקסבלאט"

דער בר-מנן איז נאך נישט טויט
נייע שטימען צווישן ארבייטער

און די וואקציאנאציאנאלע קריזיסן איז געווארן א מאדע צו בעגראבן יעדן טאג דעם סאציאליזם, פונקט אזוי ווי ביי די פוילישע אנטיסעמיטן איז געווארן א מנהג יעדן טאג צו מאכן א תספד איבער דעם יודישן פאלק. אבער ביידע בר מנוס זענען זעהר פייגנשפארטע און ווילן נישט אריס קיין חשק צו פערשווינדן פון דער היסטארישער ארענע. גראד פערקעהרט, זיי ווייזן ארויס זיכער לעבעדיגקייט און לעבעסענערגיע. אין פראנקרייך שטייט ביי דער מאכט דער ליבער קארטעל און די ראדיקאלען חלשן ממש פאר די סאציאליסטן זיי זאלן זיך בעטיילינגן אין דער מאכט. אין ענגלאנד ווידער האט די ליבאר פארטיי אפגעהאלטן א גרויסן נצחון: דער קאנדידאט פון דער ארבייטער-פארטיי ביי די צוגאב-וואהלען צום פארלאמענט אין קליין-קראס איז אויסגעוועהלט געווארן מיט א גרויסער מעהרהייט אין פערגלייך צו די וואהלען פון יאהר 1931, דער קאנדידאט איז ארטור הענדערסאן, און וועלכען די ליבאר-פארטיי קריגט אפשר א נייעם פיהרער נאכדעם ווי מאקדאנאלד איז געווארן פיהרער פון דער נאציאנאלער קאאליציע און ווען ער איצט טאלערירט דורך זיינע פאטראנען די קאנסערוואטיווע. די וואהל פון הענדערסאנען בעווייזט, אז ביי די וואהלער-מאסען איז פארגעקומען אן ענדערונג פון די שטימונגען און פאר דער ארבייטער-פארטיי עפענען זיך שאנסן ביי די קומענדיגע וואהלען צום פארלאמענט.

עס איז שווער צו זאגן די ערווייל ווי אזוי אט דער וואוקס פון די איינפלוסן מצד דער ארבייטער-פארטיי וועט זיך אפרופן אויף דער פאליטיק פון דער רעגירונג. א פאקט איז, אז די ארבייטער-פארטיי הויבט צוריק אן אויפצושטעלן איהרע השפעות און אויטאריטעט, וועלכע זענען געהאט שטארק געפאלן נאך דער שפאלטונג וואס איז פארגעקומען מיט'ן אויסשליסן פון מאקדאנאלדן, ווען דער פיליאהריגער פיהרער פון דער בעוועגונג איז פון איהר געהאט אוועק אין לאגער פון די געגנער.

איצט שטייט אין ענגלאנד די פראגע, צי וועלן די קאנסערוואטיווע צוזאגן מאקדאנאלדן, וועלכער געניסט איבריגנס נישט אין לאנד קיין גרויסע פאפולערקייט, ער זאל דימיסיאנירן. און אויב מאקדאנאלד וועט דימיסיאנירן, צי וועט ער אוועקגיין גלאטיג אראפ ער וועט אויסנוצן דאס רעכט, וואס גיבט איהם אלס פרעמיער-מיניסטער און וועט גלייכצייטיג פונאנדערלאזן דעם פארלאמענט און בעשטימען נייע וואהלען. דערצו וואלט ער געהאט נישט בלויז דאס פאקטישע, נאר אויך דאס מאראלישע רעכט, ווייל די איצטיגע רעגירונג איז געקומען צו דער מאכט אלס נאציאנאלע און קאאליציע-רעגירונג און אויב אזוי, וואלטן די קאנסערוואטיווע אייגנטליך נישט געהאט דאס מאראלישע רעכט איבערצונעהמען אליין די מאכט.

אגב בדרך מען בעמערקן, אז אין די רייהען פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי לאזט זיך לעצטענס בעמערקן א בעדייטענדע אומרוהיגקייט און נערוועזקייט צוליבן וואוקס פון די ראדיקאלע שטימונגען אין לאנד, און דער פארטיי גופא בעמערקן זיך שטרעמונגען צו שאפן דיקטאטור און צו רעגירונגען מיט פאשיסטישע מעטאדן.

ביי די ליבאריסטן איז אקטועל די פראגע וועגן פיהרער פון דער פארטיי און פון איהר פראקציע אין פארלאמענט. נאך דער אויסוואהל פון הענדערסאנען ווערט זיין קאנדידאטור ארויס געשטעלט אויפ'ן ארט פון דעם ביזאיצטיגן פיהרער לענסבערי. הענדערסאן איז אמאל געווען בעקאנט אלס ראדיקאלער סאציאליסט, אבער לעצטענס האט ער זיך שטארק קאמפראמיטירט אלס מאר-דיצער פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ און אלס אינציגער כמעט פאליטיקער, וועלכער האט ערנסט געגלויבט אין די פאציפיסטישע כוונות פון די מלוכות זיך צו ענטוואפנען. ער איז געווען אפילו אויף אזוי פיל נאאיוו, אז ער האט געגלייבט צו געווינען פאר'ן פאציפיזם נישט קיין אנדערע, ווי היטלערן און דאס היטלעריסטישע דייטשלאנד.

גלייכצייטיג קומט פאר אין בריטאן דער קאנגרעס פון די ענגלישע פראפעסיאנעלע פעראייניגן פון די טרעד-יוניאנען. אין קאנגרעס זענען בעטייליגט פארשטייער פון 208 יוניאנען, וועלכע רעפרעזענטירן דריי מיליאן ארבייטער. דער הויפט געגענשטאנד פון דער דיסקוסיע איז די פראגע וועגן דיקטאטור און דעמאקראטיע. אנהענגער פון דיקטאטור איז דער קריפס האגעגען די יסודות פון דעמאקראטיע פערטיידיגט דער אנדערער פיהרער פון די ענגלישע ארבייטער וואלטער סיטרין. דער קאנגרעס האט בעשלאסן צו פאדערן פון דער רעגירונג זי זאל שליסן א האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטן אויף די זעלבע יסודות, אויף וועלכע עס זענען געשלאסן געווארן ענליכע אפמאכן מיט אנדערע לענדער און אז מען זאל די סאוויעטן ערטיילן ענליכע קרעדיטן, ווי די אנדערע מלוכות.

דער קאנגרעס האט זיך ארויסגעזאגט קעגן דיקטאטור, סיי פון רעכטס סיי פון לינקס. דער קאנגרעס האלט, אז די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון ענגלאנד דארף פארקומען אין די ראמען פון דעמאקראטיע.

דער דאזיגער בעשלוס פון קאנגרעס איז נישט קיין צופעליגער. מיט א צייט פריהער איז אין ענגלאנד ערשינען א זאמעלבוך מיט ארטיקלען פון די פיהרענדע ארבייטער-טוער וועגן דער דאזיגער פראגע. די סימפאטיעס פון די אויטארן, וועלכע זענען אין זאמעלבוך פערטרעטן, זענען פאר דיקטאטור. אייניגע פון די מחברים איז אפילו געגנערס איבערצולאזן דעם פארלאמענט, אבער די ראלע ווינע דארף זיין בלויז א דעקאראטיווע און צו באלאנסמען זיך דארף ער בלויז פון צייט צו צייט, אבער די ראדיקאלע איבערארבעטונג פון דער געזעלשאפט דארף פארקומען אויפ'ן וועג פון דעקרעטן. אייניגע פון די מחברים, דער געוו. מיניסטער אטלי איז נאך ראדיקאלער, ער האלט, אז ווען די ארבייטער-פארטיי זאל קומען צו דער מאכט, דארף די „מאכען אהא אמלוסט, וואס נאך דעם זאל מען שוין נישט קאנען גאנץ מאכען דאס איי".

פאר'ן קאנגרעס איז אלזא די פראגע וועגן דיקטאטור און דעמאקראטיע גאנץ גענוי ארויסגערעדט געווארן, אבער אויפ'ן קאנגרעס גופא איז דער ענטפער געווען: דעמאקראטיע און נישט דיקטאטור.

די ענטוישונג אין ציוניסטישן קאנגרעס
מיינונגען פון ציוניסטישע פיהרער

וועגן דעם אכצעהנטן ציוניסטישן קאנגרעס און זיינע רעזולטאטן האט זיך דער ד"ר ראטענשטרייך אויף א פערזאמלונג ארויסגעזאגט אויף פאלגענדען אופן:

דער קאנגרעס איז געווען א קאנגרעס פון קליינע פערספעקטיוון און פון מאמענטאנע אקטועלע פראגען, אבער דאס איז נישט געווען קיין קאנגרעס, וועלכער בעהאנדלט פראבלעמען אונטער דעם געזיכטספונקט פון דער אייביגקייט. עס איז געלעגן ווי אויף דער האנד דער געוואלדיגער תהום צווישן דעם מצב פון יודענטום, וועלכער איז ביים היינטיגן טאג פיל ערגער ווי אין דער צייט פון אנדערע קאנגרעסן און דעם ניווא פון איצטיגן קאנגרעס, וועלכער איז אין פערגלייך מיט די פריהערדיגע געשטאנען פיל נידריגער. מעגליך, אז די פסיכאלאגישע שטימונגען פון די שווערע מצב און פון די טרויעריגע פערספעקטיוון האבן אונטערגעהאקט די פליגעל ביי די אנטיילנעהמער פון קאנגרעס. מעגליך, אז דער קאנגרעס איז נישט געווען ווי געהעריג צוגעגרייט.

איצט ווייסן מיר נישט ווי אזוי די געוועהלטע עקזעקוטיווע וועט קאנען ערלעדיגן די וויכטיגסטע פראגען פון פאלעסטינע: די פראגע פון די נאציאנאלע פאנדן, פון דער שטאטישער און דארפישער קאלאניזאציע, פון דער פראדוקציע אין לאנד און פון איהר עקספאנסיע. מיר זעהען די נישט געהעריגע רעפערענטן פאר די געהעריגע פראגן, מיר זעהען נישט קיין ראציאנעלן פלאן. מיר ווייסן נישט ווי אזוי די עקזעקוטיווע וועט צוטרעטן צו דער פראגע פון די דייטשע יודען, מיר האבן ווייניג צוטרוי צום אופן ווי אזוי די עקזעקוטיווע וועט בעפרידיגן די עמיגראציע-בעדערפענישן פון די פוילישע יודען.

מיר, וועלכע האבן שטענדיג געהיטן די פערספעקטיוו און די קריטעריומס פון דער גאנצקייט פון דער בעוועגונג, זעגען מיר נישט אריינגעטראטן אין דער עקזעקוטיווע, כדי נישט צו טראגן די פעראנטווארטליכקייט פאר דער איינזייטיגקייט פון איהר טעטיגקייט און פאר דער איינזייטיגקייט פון פאלעסטינע-אויפבוי.

אויב מען רעדט וועגן דעם נצחון פון די לינקע און וועגן דער מפלה פון אלע אנדערע גרופירונגען, האב איך גיכער מורא, אז פאר א מפלה זענען געשטעלט געווארן די זיגער. זיי האבן קודם כל נישט די כוחות, די מלוכה-מענער, און יענעם טיפ פון רעסארט-פיהרער, וועלכע זאלן קאנען פיהרען א ברייטע ארבייט מיט א געהעריגן אויטאריטעט לויט'ן אינהאלט און לויט דער איניציאטיוו.

אן אנדערער אנגעזעהענער ציוניסט, אינזש. לאנדוי פון לעמבערג, האט זיך וועגן קאנגרעס ארויסגעזאגט אזוי:

קיין שום קאנגרעס איז נישט אימשטאנד צו ערפילן אלע האפנונגען פון פאלק. דעריבער דארף מען נישט צו פעסימיסטיש אפשאצן די רעזולטאטן פון איצטיגן קאנגרעס. דער קאנגרעס איז געשטאנען אונטערן צייכן פון מאנגעל אין א גרויסן פיהרער און פון נישט געווענדער מעיארידירונג פון איין גרופע לגבי די איבריגע.

די פארטיי, וועלכע האט איצט איבערגענומען די מאכט, האט נישט ארויסגעוויזן קיין געניגענדע רייפקייט, זי איז נישט ארויס פון די ראהמען פון פארטיי-אינטערעסן.

כאראקטעריסטיש פאר דעם איצטיגן קאנגרעס איז א שטייגער דער פאקט, וואס שטייענדיג פאר ריזיגע אויפגאבען, איז ער לייכט איינגעגאנגען אויף א בודזשעט פון 175,000 פונט, בעת אין פאריגען קאנגרעס איז געווען א גרויסער קאמף ארום בודזשעט פון א האלבן מיליאן.

דער קאנגרעס איז געווען אזוי אריינגעטאן אין די פארטיי-ריסטנישן, אז ער האט נישט בעמערקט נישט די אויפגאבען פון קרן היסוד, נישט אז די ערד-פאנדן פון קרן קימת זענען שוין אויסגעשעפט. ער האט נישט בעמערקט א רייהע אנדערע זעהר וויכטיגע פראגען.

דער עכטער אריער איז קוש-פעהיג און האלט די הענד אין די הויזן-טאשען
וואס עס שרייבען אלע די ראסיסטישע פרא-אדמ'ס

די ראסע, די ריינקייט פון דער ראסע, די העכערקייט פון דער גערמאנישער ראסע איבער אנדערע — דאס איז דער גרויסער שווינדעל, מיט וועלכער מען פערטומעלט דעם מוח פון דייטשן פאלק. וועגן ראסע האבן גערעדט אלע רעדנער אויף דעם ריזיגן צוזאמענפאהר פון די נאציס אין נירנבערג. מיט דער ראסען-פראגע זענען פול דייטשע בלעטער, זייער פאליטיק, מיט דער מינדערווערטיגקייט פון דער יודישער ראסע וויל מען פערענטפערן די ווילדע פערפאלגונגען פון די יודען אין נאצי-לאנד. וועגן פראבלעם פון דער ראסע ערשיינען אין דייטשלאנד אהן א שיעור ביכער, די דאזיגע ביכער האבן בעזונדערע שול-פענסטערס אין די בוכהאנדלונגען. עס איז געשאפן געווארן א גרויסע ליטעראטור, געווידמעט דעם פראבלעם פון דער ראסע. וועגן גרויסן וויסענשאפטליכען און בכלל וועלכען עס איז יוצא פון דער דאזיגער ליטעראטור קאן מען זיך איבערצייגן פון בוך „גייסטע יסודות פון דער ראסען-פארשונג" פון איין פערשוין, וועגען וועלכען עס איז באמת שווער צו זאגן, צי מיינט ער עס ערנסט אדער צי מאכט ער נישט א ווילדען חוזק איבער דעם גאנצען ענין, אויף וועלכען מען וויל בויען דאס דריטע רייך. דער מחבר פון בוך הייסט גאנץ און אט וואס דער דאזיגער גאנץ שרייבט צווישן אנדערע אזעלכע וועגן די נייע יסודות פון דער ראסען-פארשונג:

ביי די נישט נארדישע מענשען (דער אידעאל פון די דייטשע ראסיסטן איז ווי בעקאנט, דער צפון-דייטשער „אריער", דער נארדישער מענש) שטייען די ציין-וואנצלען שיפער ווי ביי דער חיה... די מאלענדע קיי - בעוועגונגען ביים נארדישן מענש קומט פאר ביי א פערמאכטען מויל, ביי די מענשען פון די אנדערע ראסען קומט פאר דאס קייען אנדערש און אזוי ווי ביי די חיות...

אבער דאס נארדישע מויל קאן נאך מעהר בעווייזן. פונקט אזוי ווי עס ווירקט אויפרייצענד די רויטע פארב, אזוי ווירקט אויך רייצענד דאס העל-רויטע מויל, עס רייצט צום קושן און צו ליבע דאס מויל זעהט אויס צוזאגענדיג און קוש-פעהיג.

דאגעגען ווייזט ארויס ביי די נישט נארדישע מענשען דאס דיקליפיגע מויל מיט ברייטע נאדלעכער די תאווה'דיגע לוסט... דאס רעדען מיט די הענד און מיט די פיס איז כאראקטעריסטיש פאר די נישט נארדישע מענשען, בעת דער נארדישער שטייט גלייך און רוהיג און האלט צומייסטענס די הענד אין די הויזען-קעשענע.

דאס אויסגעשפראכענע געפיהל פון שאנדע געפינט מען נאר ביי דעם נארדישן מענש, וועלכער רופט אן די געשלעכטסארגאנען די שאנדע. דער מינקעלהויטיגער מענש קאן אפילו נישט רויט ווערן פאר שאנדע.

דער נארדישער מענש איז סיי אויסערליך, סיי אינערליך געניגט צו ריינקייט... דער נישט נארדישער מענש לעבט שטענדיג אין שמוץ.

ווייטער גייען בעזונדערע טענות פון דער עכט-נארדישער ווייבלעכער ברוסט, וועלכע צייכנט זיך אויס מיט א גאנצער רייהע מעלות אנטקעגן דער ברוסט פון דער נישט נארדישער פרוי און דאן קומט דער אויספיהר.

דער נישט נארדישער מענש פערנעהמט א צווישן-שטעלונג צווישן מענש און חיה, ריכטיגער צווישן נארדישן מענש און מאלפע, ער איז דעריבער נישט קיין פולקאמענער מענש, ער איז איבערהויפט נישט קיין מענש אין אייגענטליכן געגנזאץ צו דער חיה, ער איז נאר א צווישען-שטופע. בעסער און טרעפליכער איז די בעצייכנונג אונטערמענש...

דער נישט נארדישער מענש, בעמערקט דערצו די ווינער „ארבייטער צייטונג" איז בכלל קיין מענש נישט. ער לעבט אין שמוץ און רעדט מיט די הענד און מיט די פיס. אין דריטען רייך איז ער געוועהנליך א פיהרער פון די ס.-א.-אפטיילונגען אדער א מיניסטער. דאגעגען דער נארדישער מענש האלט די הענד אין די הויזן-קעשענעס. די חיות מיכאל אנדזשעלא, בעטהאווען און דאסטאיעווסקי האבן מסתם די הענט ווייניג געהאלטן אין דער הויזן-קעשענע און אין הלכת קוש-פעהיגקייט האט זי מסתם ווייט איבערגעשטיגן יעדער היטלער-יונג.

Dr. med.

Czarnożył

POWROCIŁ.

AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94.

Godziny przyjęć od 9–10 i od 4–6 popoł.

„דזשואיש קראניקל" פאדערט אויף דעם ד"ר ווייז צו בעטייליגען זיך אין דער לאנדאנער קאנפערענץ פון „באורד אוו דעפיוטיס"

לאנדאן (יט"א) „דזשואיש קראניקל" האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל וועגן דער זשענעווער יודישער קאנפערענץ, אין וועלכען די צייטונג גרייפט שארף אן דעם ד"ר סטיפען ווייז, שרייבענדיג, אז „ד"ר ווייז פליהט פון לאנד צו לאנד אין א מעהר אדער ווייניגער רומפעליגער ראל פון א יודישן שטורם-פויגעל".

די צייטונג פערזיכערט, אז די קאנפערענץ, וואס וועט געפירט ווערען דורך דעם „באורד אוו דעפיוטיס" קיין לאנדאן וועט זיין נישט ווייניגער דעמאקראטיש ווי ד"ר ווייז וויל און וועט זיך פערנעהמען אויסשליסליך מיט'ן דייטשן פראבלעם, וואס איז געווען גיגאנטיש פאר וועלכער עס איז קאנפערענץ און איז פיל פראקטישער פון יענעם מין יודישן פארלאמענט מיט אן איבערגעלאדענער טאג-ארדנונג, וואס קעמפט גלייכצייטיג אויף א האלב טוץ פראנטן.

„דזשואיש קראניקל" פאדערט אויף דעם ד"ר ווייז, ער זאל לטובת די אלגעמיינע אינטערעסן קומען צו דער לאנדאנער קאנפערענץ און זאל זעהן, ווי עס געשטאלט זיך די דאזיגע קערפערשאפט, אידער ער וועט זיך איינשפארן ביי זיינע פלענער.

ניער פאלקסבלאט — דאס לאדזער רעבעז — ניער פאלקסבלאט

מיטוואך 13 כב אלול תרצ"ג

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.03
זון-אונטערגאנג 6.01

40 יאהר געזעלשאפטליכע ארבייט פון מארשאל פילסודסקי

אויפרוף פון בירגער-קאמיטעט צו דער לאדזער בעפעלקערונג

דעם 8-טען אקטאבער ה. י. וועט אין לאדז געפייערט ווערען די 40 יאהר געזעלשאפטליכע ארבייט פון מארשאל פילסודסקי און דעם 25 יעהריגען יובל, וואס איז בעשטראהלט געווארען מיט'ן ריטערליכען רום פון שיסער-פערבאנד. אין דעם טאג וועט אונזער שטאט אפגעבען כבוד דעם גרויסען פערדינסטפולען מענש פאר פוילענס אונאפהענגיגקייט.

דער שטאטישער בירגער-קאמיטעט אונטער: פראטעקטאראט פון וואיעוואדע האוקע נאוואק, בעשטעהט פון פערטרעטער פון אלע שיכטען און רעליגיעס, ווי: וואיעוואדע האוקע נאוואק, גענע-ראל מאלאכאווסקי, פרעזעס קוכארסקי, פרעזעס פון קרייז-געריכט מאטשיעווסקי און דעפ. ד"ר פיכנא. דער קאמיטעט האט בעשלאסען, צו בויען אנ'אייגען הויז פאר'ן שיסער-פערבאנד א. נ. פון מארשאל פילסודסקי.

דער קאמיטעט רופט אלע בירגער זיך צו בעשטייערען לטובת דעם הויז.

שפענדען קען מען אפגעבען צום פארזיצער פון דער פינאנץ-קאמיסיע, דעפ. ווילטשינסקי אין פאזנאנסקי'ס פאבריק.

ערפאלג פון דער נאציאנאלער הלוואה

דאס ארבייטענדע לאדז פיהרט פראפאגאנדע. — דעלעגאציע ביים וואיעוואדע. — דעקלאראציעס פון ציוויל - בעאמטע. — די שטאטישע בעאמטע סובסקריבירען זיך

דער פאבריקאנטען פערבאנד סובסקריבירט די נאציאנאלע הלוואה

(2) נעכטען האט דער לאדזער וואיעוואדע, ה' האוקע נאוואק, אויפגענומען א דעלעגאציע פון פרעזידיום פונ'ם וואיעוואדישען בעאמטען-קאמיטעט צו פראפאגירען די נאציאנאלע הלוואה.

אין דער דעלעגאציע זענען אריין: דורקא, יוזעף מאזור, סטאשיאק א. א.

אין לויף פון דער קאנפערענץ האבען די פארשטייער פון די לאדזער אנגעשטעלטע-פאראיינען אויסגעדריקט זייער פערלאנג מיטצוארבייטען אין דער פראפאגאנדע פאר דער סובסקריפציע פון דער נאציאנאלער הלוואה.

אין בעשטאנד פון דעם ספעציעל-געביל-דעטען קאמיטעט זענען אריין 42 פארשטייער פון לאדז און 26 פון לאדזער קרייז.

* * *

אין קאמיטעט מעלדען די גרייטקייט אנטייל-צונעהמען אין דער אקציע אנגעשטעלטען-קיבוצים פון בעזונדערע אונטערנעהמונגען.

נעכטען האט די דירעקציע און דער פער-סאנאל פון דער פערזיכערונגס - געזעלשאפט „פשישלאשטש" דעקלארירט א חודש שכירות פון איטליכען אנגעשטעלטען אויפ'ן פאנד פון דער נאציאנאלער הלוואה.

* * *

היינטיגען מאנטאג איז, אונטער'ן פארזיץ פון רעגירונגס-קאמיסאר, אינזש. וו. וואיעוואדזקי פארגעקומען א פערזאמלונג פון לייטערס פון בע-זונדערע אפטיילונגען פון דער שטאט-פערוואלטונג און פארשטעהער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען.

אויף דער דאזיגער פערזאמלונג איז בע-שלאסען געווארען אויפצופאדערען דעם פלל שטא-טישע בעאמטע צו אנטיילנעהמען אין דער סוב-סקריבציע.

די בעאמטע פון 1. און 2. מדרגה האבען דעקלארירט 100 פראצענט, און די נידעריגע בע אמטע 75 פראצענט פון א חודש שכירות.

* * *

(א) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון בעזונ-דערע פאוויאטען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע זענען געגרינדעט געווארען ספעציעלע פאוויאט קאמיטעטען פאר דער פראפאגאנדע פון דער נא-ציאנאלער הלוואה.

* * *

(אג) אין פאבריקאנטען פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז איז פארגעקומען א אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער פערוואלטונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו די מיטגלידער, דאס זיי זאלען סובסקריבירען די 6 פראצענטיגע נאציאנאלע הלוואה.

פארוואס איז אין דער ק. ק. א. בעשטימט געווארען א רעגירונגס-קאמיסאר?

ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, איז אין דער קאמונאלער אפשפארונגס-קאסע (ק.ק.א.) בעשטימט געווארען א רעגירונגס-קאמיסאר, און אז די פערוואלטונג און ראט זענען אויפגעלעזט גע-ווארען. אלס קאמיסאר איז בעשטימט געווארען ה' זיגמונד כודזשינסקי.

דער קאמיסאר כודזשינסקי איז דער געוו. דירעקטאר פון ק. ק. א. פון לאסקער קרייז און פערוו.-מיטגליד פון פערבאנד פון די שטאטישע קאסעס אין ווארשא.

אויף דער זיצונג, האט דער לאדזער רעגי-רונגס-קאמיסאר, אינזש. וואיעוואדזקי מיטגעטיילט, אז די פערוואלטונג און ראט זענען אויפגעלעזט געווארען צוליב מאנכע אומפינקטליכקייטען אין דער פיהרונג פון דער קאמונאלער קאסע, און אז די מאטיוון וועלען צוגעשיקט ווערען צו אלע ראט-און פערוואלטונגס-מיטגלידער.

דער אויפגעלעזטער ראט איז בעשטאנען פון די ה"ה: אדוו. הארטמאן, פאטקאנסקי, קוק, קולט-מאוויטש, קלים, פאזנאנסקי, רוס, שפירא, וואיע-וואודזקי און וויעלינסקי.

אין דער פערוואלטונג: אנדזשעיאק און הארט-מאן, וועלכע וועלען ווייטער זיין טעטיג אלס וויצע-דירעקטארען פון ק. ק. א.

סינדיקאט פון קאנפעקציע-עקספארטערן

ווערט די טעג געשאפען אין לאדז

(אג) די אונטערהאנדלונגען, וואס ווערען זיים א געוויסער צייט געפיהרט מיט דעם אנטייל און דער איניציאטיוו פון מאסגעבענדע פאקטארען, צו ארגאניזירען א סינדיקאט פון קאנפעקציע-עקספארטערן, ווערען שוין איצט פארענדיגט.

שוין אין די נאהענטסטע טעג וועט דער אויבענדערמאנטער סינדיקאט דעפיניטיוו ארגאני-זירט ווערען. ער וועט האבען דאס אויסשליסליכע רעכט צו עקספארטירען קאנפעקציע פון פוילען אויף פרעמיעס. אין סינדיקאט וועלען אריין אלע קאנפעקציאנערען, וואס פיגורירען אויף דער ליסטע פון די עקספארטערן, וואס בערעכטיגט ארויסצו-פיהרען קאנפעקציע און וואס האבען זיך ביז צו דער לעצטער צייט פערנומען מיט דעם עקספארט פון קאנפעקציע. צום סינדיקאט וועלען אויך גע-הערען איינינע טעקסטיל-פאבריקען, וואס פראדו-צירען קאנפעקציע.

דער סינדיקאט וועט זיך פערנעהמען מיט בעארבייטען די ביזאיצטיגע אפזאץ געביטען און וועט אויך אונטערנעהמען א פיאנערישע טעטיגקייט אויף נייע מערק, ער וועט פערטיילען די בעשטע-לונגען צווישען די בעזונדערע עקספארטערן, וואס וועלען געהערען צום סינדיקאט, ער וועט זיך פאר-נעהמען מיט צוטיילען פרעמיעס און אויך מיט פערשידענע טעכנישע, טראנספארט, קרעדיט, צאל און אנדערע פראגען.

אויף דעם דאנערשטאג, דעם 14. ד. ח. אין אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער בעשטימט גע-ווארען א קאנפערענץ פון די פאראינטערעסירטע עקספארטערן און קאנפעקציע-פראדוצענטען, פאר-שטעהער פון דער האנדעלס-קאמער און אפיציעלע פאקטארען. פון ווארשא קומט צו דער קאנפערענץ דער דירעקטאר פון מלוכה'שען עקספארט-אינסטיטוט טורסקי, וועלכער האט זיך אקטיוו בעטייליגט אין די ביזאיצטיגע ארבייטען פון דער ארגאניזאציע פון סינדיקאט.

א טאקסובקע איז איבערגעפאהרען דריי אדורכגעהער

(2) נעכטען האט א טאקסובקע, אויף רוג 6 שיערפיען און זשעראמסקיעגא איבערגעפאהרען „מיט איין קלאפ" דריי פערזאן: צוויי מענער און איין פרוי.

אלע דריי זענען פעוואונדעט געווארען.

דער שאפער האט בעוויזען צו אנטלויפען, אבער דער נומער פון דער טאקסיבקע 83008 איז בעמערקט און פערנאמירט געווארען.

די נעליטענע האבען געטומען א דראזשקע און זענען אוועקגעפאהרען, אויסמיידענדיג אזוי ארום דאס אוועגטראגען זייערע נעמען אין פראטאקאל.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1915

היינט, מיטוואך, דעם 13-טען פון 3-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

P R

און די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען

פון H Ch ביז N

מארגען, דאנערשטאג, ד. 12 פון 3-טען קאמיסאריאט

S Sz

און פון 9-טען קאמיסאריאט

פון O ביז Z

ווער ס'וועט זיך נישט מאלדען צו דער רע-גיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אד-מיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) פרייטאג, דעם 15 ד. ח. 8 אינדערפריה הויבט אן אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז 1.

עס דארפען זיך מעלדען די פאבאראוצעס פון יאהר 1912 און עלטערע, וואס וואוינען אויפן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמי-סאריאטען, און וועלכע האבען זיך לעת-עתה נישט צוגעשטעלט צום איבערזיכט פאר א פאבאר-קאמיסיע, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

פאליטישער פראצעס

(2) נעכטען איז פאר'ן קרייז-געריכט גע-שטאנען די 24-יעהריגע בינה יאסקאוויטש, אלס בעשולדיגטע אין קאמוניסטישער טעטיגקייט.

זי האט בעקומען א פסק דין — 4 יאהר טורמע.

פלוצלונגער טויט פון דעם עלטסטען מארה-שטייער

(2) נעכטען איז אויפ'ן גרינעם מארק, בעת'ן דינגען זיך מיט א קונה'טע פלוצים גע-שטארבען פון א הארץ-שלאג דער 73-יעהריגער לאנטשיצער צושטעלער פון גרינצייג סטאניסלאוו מאלעוסקי.

דעם טויטען קערפער פונ'ם אלטען האט מען איבערגעפיהרט אין פראזעקטאריום, און זיינע פערד און וואגען וועט פאליציי אפשיקען קיין לענטשיץ.

א גאנץ „זיבעלע" וואס איז גראד ארויס געראטען...

(2) נעכטען זענען געשטאנען פאר'ן היגען קרייז-געריכט 7 פערשפרייטער פון פאלשע 2, 5, 10-ער זלאטעס און נאכגעמאכטע 20-זלאטע-באנקנאטען.

דאס דאזיגע „זיבעטעל" האט געבילדעט איין גוט-ארגאניזירטע שייקע, וואס האט זיך א לאנגע צייט פערנומען מיט'ן אויסברייטען די פאלשע מטבעות, און אין זייער גרויס „נאאיוויטעט" פלע-גען זיי די פאלשע מטבעות צו אפט פרובען אפ-שטעקען אויף איינעם און דעמזעלבען ארט.

די ערשטע פון דער קאמפאניע איז אריינ-געפאלען די 22-יעהריגע העלענא מאריא כפירי-דאנאווא, וועלכע האט צום דריטען מאל געפרובט אפשטעקען א פאלשען צעהנערל אינ'ם געוועלב פון יעקב גרינבערג אויף ציגעל-גאס 4.

פון איהר אנהויבענדיג האט פאליציי זיך גענומען צו זוכען דעם רעשטעל, און אין א קור-צער צייט איז אויף דער בעשולדיגונגס-באנק ארויפגעקומען די גאנצע כליאסטרע.

צוליב דער גרויסער צאהל עדות האט זיך דער פראצעס לאנג פערצויגען, און דער רעזולטאט איז געווען, אז עס איז ארויסגעטראגען געווארען פאלגענדער פסק-דין:

דער 34-יעהריגער איגנאצי קוקולאק — 4 יאהר טורמע.

די 32-יעהריגע קאזשימירא קוקולאק — 3 יאהר.

דער 30-יעהריגער הענריק קוכארסקי — 3 יאהר.

די 22-יעהריגע העלענא-מאריא ספירידא-נאוו — 2 יאהר.

די 25-יעהריגע יוזעפא קולדא — 2 יאהר.

די 19-יעהריגע מאריאנא קולדא — 1 יאהר.

דער 35-יעהריגער סטאניסלאוו קאלאדזשעי-סקי — איז בעפרייט געווארען צוליב מאנגעל אין בעווייזען.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 17-125
נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז
און לונגען-קראנקהייטען
וואוינט יעצט
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לאטשניצע זגערזשער 17
פון 11—1 און פון 2—3 נאכמ.

יודישע עדות אין געריכט
דאַרפען זיך נישט שטעלען אין די ימים-טובים

הרב הארצשטאַרק האָט געהאַט צו'אודיענץ ביים נאַטשעלניק פון שטאָטישען געריכט און האָט אויסגעפועלט, אַז אַלע עדות, וואָס האָבען צו שטיין אין געריכט ר"ה, יו"כ און סוכות זאָלען זיך נישט דאַרפען אין די ימים-טובים שטעלען אין געריכט, נישט צאָהלענדיג קיין שטראָף.

זיי דאַרפען נאָר דערוועגען אָפּגעבען אַ ליסט אין געריכט אָהן אָפּצאָהל.

דירעקטע שיף-פערבינדונג אַמעריקע—גדיניע
ווידער בעניַיט די קאָמוניקאַציע

די לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער טיילט מיט, אַז די „גולף גדיניע-ליניע", וועלכע האָט די איינציגע דירעקטע ים-פערבינדונג צווישען די באַנוועלפּאָרטען אין אַמעריקע מיט גדיניע, האָט פון 1-טען סעפטעמבער ד. י. ווידער בעניַיט די קאָמוניקאַציע.

בלוטיג געשלעג אויף דער זגערזשער גאַס

(2) פאַר'ן הויז אויף זגערזשער 3 איז מחמת מיש-אויפגעקלערטע טעמים אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען די משפחות באַרנשטיין און ראָזענצווייג.

דער רעזולטאַט פונ'ם געשלעג איז געווען, אַז מ'האָט געמוזט אַרויסרופען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט באַנדאַזשירט דעם 45-יעהריגען שלמה באַרנשטיין, איינהאַבער פון אַ שענק (לימאַנאָווסקיעגאָ 15), זיין ווייב, די 45-יעהריגע לאה באַרנשטיין, און די 20-יעהריגע רבקה ראָזענצווייג.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

קאַפּראַלסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15), טראַוווקאָווסקי (בזשעזשינער 56), ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21), באַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95), קלופּשאַ (קאָנסטאַנ 54), טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

פון ארץ-ישראל-אַמט

עס איז דערהאַלטען געוואָרען אַ המלצה אויף אַ סערטיפיקאַט פון קרובים אין ארץ-ישראל פאַר גראַבינער שמשון.

דער דערמאָנטער ווי אויך פר. אסתר ווילקאָוויטש דאַרפען זיך מעלדען אין ארץ-ישראל-אַמט שרודמיעסקאַ 29 אין זייערע אייגענע אָנגעלעגענהייטען.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועַנערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
צוריקגעקעהרט
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 11—8 און פון 4—8 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונפּעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן!

לאָדזשער האַלץ-סוחרים דאַרפען וויסען
קאָנקורס פון פּויזנער באַהן-דירעקציע אויף סאָסנאָווע ברעטער

די פּויזנער באַהן-דירעקציע, האָט פעראָפענטליכט אויפ'ן 15-טען ד. ח. אַ קאָנקורס אויף צוצושטעלען געזעגטע סאָסנאָווע ברעטער.

די פּרטים פון קאָנקורס איז פערעפענטליכט אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" נומ. 187 פון 17-טען אויגוסט ד. י.

האַנדעלס-בעציהונגען מיט אויסלאַנד

די לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער האָט דערהאַלטען אָפּערטען פון אַ גאַנצע רייה אויסלענדישע פירמעס ווי: עסטרייך, שווייץ, טערקיי א. אַנד. וועלכע ווילען פערבינדען האַנדעלס-בעציהונגען מיט לאָדזשער פאַבריקאַנטען.

דערמאָרדעט איהר אייגענע קינד

(א) די 32-יעהריגע וועראָניקאַ לוכניאַק האָט דעם 13 מאַי ה. י. געבוירען אין דער וועכנערין-קליניק אויף נאַרוטאָוויטשאַ 60 אַ יונגעלע, און אַז זי איז, אין 11 טעג שפּעטער אַרויס פון דער קליניק, מיטנעהמענדיג מיט זיך דאָס קינד — איז זי מיט דעם אַוועק אויפ'ן צמענטאַזש אויף דאָלי, עס דאָרט דערשטיקט און בעגראָבען אין אַ קבר...

פאַר'ן געריכט נעכטען האָט זי זיך פערטיידיגט דערמיט, וואָס זי האָט דאָס קינד נישט געהאַט וואו-אַהינצוטון, ווייל אַליין איז זי אויסגעהאַלטען געוואָרען דורך איהר שוועסטער.

זי האָט בעקומען אַ פּסק — אַ יאָהר צו זיצען, מיט'ן אָפּלייגען די שטראָף אויף 3 יאָהר.

אָפּגעריסען אַ פוס אין אַ דרעשעריי

(2) אין דעם מאַיאָנטעק לענקאָוו, היינטער פּיעטריקאָוו, האָט אַ דרעש-מאַשין, בעת דער אַרבייט, אָפּגעריסען אַ פוס ביי דער 17-יעריגער אַרבייטערין טעאָפילאַ קופּלאָוו.

מחמת די הילף האָט פערשפּעטיגט, און דאָס אומגליקליכע מיידעל האָט פערלוירען אַ סך בלוט, איז זי באַלד געשטאָרבען.

דער'הרג'עט מיט אַ לאָמפּ

(2) בעת אַ קריגעריי צווישען דעם 21-יעהריגען קאַזשימיעזש מוכאַ און דעם 24-יעהריגען וולאַדיסלאַוו טשעכאָווסקי — איינוואוינער פון פּשיגלוב — האָט מוכאַ גענאַפּט אַ נאַפט-לאָמפּ, וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן טיש, און אַ וואָרף געטון מיט איהר טשעכאָווסקי'ן אין קאָפּ אַריין.

טשעכאָווסקי האָט גע'חלש'ט, און נישט קומענדיג צו זיך, געשטאָרבען.

דעם מערדער האָט מען אַרעסטירט.

צוריקקעהר פונ'ם וואָיעוואָדע

(2) נעכטען האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אורלויב און אָנגעהויבען צו אַמטירען דער לאָדזשער וואָיעוואָדע, ה' האויקע-גאַוואָקע.

שרפות אין לאָדז און אויף דער פּראָווינץ

(2) אויף זשעראָמסקיעגאָ 103 איז אויסגעבראָכען אַ שרפה, בעת וועלכער עס איז אָפּגעברענט געוואָרען אַ טייל פונ'ם דאַך.

פון אונטערזוכונגען זענען אויסגעבראָכען קליינע שרפות אין די דערפער סאָביעסטנקי, קאַלישער קרייז, וואו עס איז פערברענט געוואָרען אַ ווינט-מיהל; און אינ'ם דאָרף קאָמיענגע, קאַלישער קרייז, וואו עס איז פערברענט געוואָרען די גאַנצע דאָרפ'ס-ווירטשאַפט פון דעם פּויער פראַנציששעק לוטשאַק.

איבערגעפאָהרען אַ יודיש מיידעלע

(א) אויף רוג פּראַנטשישקאַנער און בזשעזשינער האָט אַ טאַקסאָבוס נעכטען איבערגעפאָהרען די 10-יעהריגע בראָניאַ עקסטלראַד (בזשעזשינער 32).

ביים קינד זענען צובראָכען ביידע פיס און שווער צוקאַליעטשעט דעם גאַנצען קערפּער.

מ'האָט עס אָפּגעפיהרט אין אַנאַ-מאַריאַ-שפּיטאָל.

דער ענטלאָפענער שאָפער ווערט געזוכט דורך דער פּאָליציי.

קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

דאָנערשטאָג קומט פאָר אַ גרויסער קאָנצערט מיט'ן אַנטייל פון כאָר און סאָליסטען פון „הזמיר". דער דאָזיגער קאָנצערט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פּראַאינטערעסירונג צווישען די לאָדזשער מוזיק-ליבהאָבער.

זעלבסטמאָרד

(א) אין דער אייגענער וואוינונג אויף אַל. קאָשטשושקי 17, אין ראַדאָגאָשטש האָט זיך גע'סמ'ט מיט יאָדינע אַ געוויסע לוצינאַ פּילץ.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

ימים נוראים
אָבערקאַנטאָר משה פּרייס
אין „פילהאַרמאָניע"

דריי און צוואַנציג יאָהר, רבותי,
אַז דער גרויסער מפלאַמאַן
ר' ישראל זעלמאַנאָוויטש,
וואָס זיין גלייכען איז נישט פאַראַן.

ער, וואָס שאַפט אונז גרויסען תענוג
ימים נוראים יעדען יאָהר,
אַנגאַזשירט אונז גרויסע קינסטלער
מיט דעם שענסטען, בעסטען כאָר.

אָבער היינט האָט זעלמאַנאָוויטש
מיט זיין קינסטלערישען ברען
אַ רעקאָרד פאַר אונז געשלאָגען
און געוויזען, וואָס ער קען.

דאַווענען וועט אין פילהאַרמאָניע,
הערט די וואונדערבאַרע נייעס
זעלמאַנאָוויטש'ס בעסטער ליבלינג,
אָבערקאַנטאָר משה פּרייס.

לאַנגע יאָהר האָט זעלמאַנאָוויטש
איהם געשליפען זיין טאַלאַנט,
שיינט ער איצטער און ער פינקעלט,
ווי אַ ליכטיגער בריליאַנט.

משה פּרייס וועט היי-יאָהר דאַווענען
אין פילהאַרמאָניע מיט אַ כאָר,
ווער עס וועט איהם הערען דאַווענען,
וועט געדענקען לאַנגע יאָהר.

יאָסעלע ראָזענבלאַט איז געשטאָרבען,
ס'איז זיין ליכט פערלאָשען היינט,
ס'גיהט אַ שטערן אויף אַ נייער,
משה פּרייס — ער פינקעלט, שיינט.

אויפרוף

צו אַלע יודישע האַנדווערקער און קליין-אינדוסטריעלער אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזמווע!

דער ראַט און פערוואַלטונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער- און קליינאינדוסטריעלער פערבאַנד אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע, לאָדז, פּאָלודניאָווע 4 ווי אויך די פערוואַלטונגען פון די צעכען, קאָרפּאָראַציעס און פעראיינען ווענדען זיך דערמיט צו אַלע יודישע האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע מיט דעם אַפּעל צו ערפילען זייער בירגערליכען חוב דערמיט, וואָס זיי וועלען צייכנען די מלוכה-הלוואה אין די טעג צווישען דעם 26 סעפּטעמבער און 7 אָקטאָבער ה. י.

עס איז בעוואוסט, אַז דער יודישער בעל-מלאכה לעבט איבער שווערע צייטען, דאָס ווייסען אויך מיר די אונטערשריבענע, וועדנדענדיג זיך אָבער צום יודישען בעל מלאכה געהען מיר אַרויס פון שטאַנדפּונקט פון אַ מלוכה נויטווענדיגקייט, ווייל די הלואה וועט פערווענדעט ווערען אויף די נויטיגסטע הוצאות פון דער מלוכה.

דער ראַט און די פערוואַלטונגען זענען זיכער, אַז דאָס יודישע האַנדווערקערטום וועט מיט זיין גאַנצע ברייטקייט מיטהעלפען די מלוכה דאָסמאָל איבערשטייגען די ראַמען פון זייערע מעגליכקייט

דער ראַט און פערוואַלטונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלערפערבאַנד אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע.

דעם אויפרוף האָבען אונטערגעשריבען 28 צעכען, וואָס זענען אָנגעשלאָסען אין פערבאַנד.

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד
סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען
45

— זאָלען מיר בעסער וועגען דעם נישט רעדען, ענטפערט מיר ליבער אויף מיין פריהערדיגער פראַגע, וועלכע איך האָב אייך געשטעלט. צי קען מען אין אויסלאַנד זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר אַ פערברעכען, וועלכען מען איז בעגאַנגען אין פּוילען

— דאָס איז אַ פראַגע פאַר אַן אַדוואָקאַט און נישט פאַר מיר, האָט גראַף ראַשעוויטש אומגעדולדיג געענטפערט, הערנדיג האָט זיך דאָס געשפּרעך צווישען אַהם און דעם גראַף איבערגעריסען.

קאַפּיטעל 11
פרוי ראָזען אין טורמע

פרוי ראָזען איז געוואָרען לייכטער אויפ'ן האַרצען ווען דער פעהרער האָט זיך פערענדיגט און מ'האָט זי אָפּגעפיהרט אין טורמע.

— גענוג אַזאַ לעבען האָט זי זיך געטראַכט, מ'האָט געמוזט נעהמען אַ סוף, אויב איך האָב נישט געוואָלט אַזאַ יעזואַלאַט באַר אַן אַנדערען איז פערפאַלען, אַזוי האָט דער גורל געוואָלט, געוויס וואָלט בעסער געווען ווען איך וואָלט שוין איצט מעהר נישט געלעבט, און וואָס איז אויב ס'איז אַזוי געשעהען? עפּעס אַנדערש האָב איך דאָך נישט געקענט פּראָוואַרטען, דער סוף האָט אויף דעם אָרער אַן אַנדערער אופן געמוזט קומען. די הויפּטזאַך וואָס איך האָב זיך אַרויסבעקומען פון די הענד פון דער עקעלהאַפטער באַנדע, וועלכע האָט מיך געצוואונגען צו טון דאָס אַלץ וואָס איך האָב ביז איצט געטון און פאַר וועלכען נישט זיי זענען פעראַנט וואָרטליך נאָר איך אַליין

זי האָט מיט קיינעם אין דער טורמע-קאַמער נישט גערעדט, נאָר האָט געטראַכט וועגען דעם אַלעם וואָס איז מיט איהר אין די לעצטע טעג פאָרגעקומען

— פאַרוואָס געדענק איך גאַרנישט וואָס איך האָב געטון דעם לעצטען מעת-לעת? איך ווייס, אַז איך האָב דערשטיקט ווייסן, איך האָב דאָס געטון מיט דעם גאַנצען בעוואוסטזיין. איך האָב דאָס אויך אויפריכטיג דערצעהלט פאַר די, וועלכע האָבען מיך פערהערט, אָבער פאַרוואָס געדענק איך נישט וואָס ס'איז ווייטער מיט מיר פאָרגעקומען? איך געדענק נאָך, אַז איך בין געפאָהרען קיין לאָדז, געווען דאָרט אַ גאַנצע נאַכט און צוריקגעפאָהרען, אָבער וואָס האָב איך דאָרט געטון דורך דער דאָזיגער נאַכט? עפּעס אימיצער האָט מיך געפיהרט, אימיצער האָט מיך אָפּגעוואַרט ביי דער באַהן און מיט מיר מיטגעגאַנגען, אָבער ווער? וואוהין האָט ער מיך געפיהרט?.. וואָס האָט ער מיך געצוואונגען צו טון?..

פרוי ראָזען האָט אָנגעשטרענגט איהרע געדאַנקען, אַז זי זאָל זיך עפּעס וועגען דעם אַלעם דערמאָהנען, אָבער אומזיסט, ס'האָט זיך איהר גאָר נישט איינגעגעבען, זי האָט געהאַט אַ כאָאָס אין איהר קאָפּ. ס'האָט איהר גערוישט אין די אויערען אַזוי ווי אימיצער וואָלט איהר דאָרט כסדר אַריינגעשריגען, זי האָט זיך געפיהלט ערב משוגע און אַליין זיך בעמיהט מיט עפּעס צו בערוהיגען

— זאָל זיך טון וואָס עס וויל האָט זי הויך אויסגעשריגען, מיר איז דאָך אַלץ איינס וואָס מיט מיר וועט ווערען, צו וואָס האָב איך נאָך אַריינצוטראַכטען און אַריינצוקלערען וועגען ענינים וואָס האָבען פאַר מיר קיין שום ווערט נישט

— דאָס איז אָבער גאָר געווען אַ קינסטליכע בעמיהונג צו פערשרייען איהרע אייגענע געדאַנקען. אַ מינוט שפּעטער האָט זי שוין גאָר אַנדערש געטראַכט:

— פאַרוואָס זאָל איך מיין יונג לעבען פערשפּילען? פאַרוואָס קומט עס מיר? בין איך דען אין עפּעס שולדיג? האָב איך דען עפּעס געטון פון מיין אייגענעם ווילען?..

— אַזוי האָבען די דאָזיגע ביידע געדאַנקען געקעמפט צווישען זיך, אַמאָל האָט די אויבערהאַנד בעקומען איינער פון זיי, דאָס צווייטע מאָל דער אַנדערער, ביז זי איז איינגעאַנגען צוזאַמענגעבראָכען

דער קאָמיסאַר באַנעצקי האָט נאָכאַמאָל גענוי און אויפמערקזאַם איבערגעלייענט פרוי ראָזענס ערקלערונגען וועגען דעם מאָרד איבער ווייסן אין האָטעל „אייראָפּעיסקי", דאָס איז נישט געווען זיין געוואוינהייט, געוועהנליך פלעגט ער די אויספאָרשונגען מאַכען מעכאַניש, אויף אַוויפּיל, אַז ער זאָל באַר פערשטעהען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, באַלד אָבער נאָכ'ן פערהער האָט ער זיך מיט דעם ענין נישט מעהר פעראינטערעסירט און ווייטער געשיקט אין די אַנדערע אינסטאַנצען לויט די אַמטליכע פאָרשריפטען. דאָסמאָל אָבער האָט ער שוין אין מיטען פון פערהער געפיהלט, אַז נישט אַלץ איז דאָ אין אָרדנונג, אַ חוץ דעם וואָס ער האָט גלייך דערפיהלט עפּעס אַ מאָדנע סימפּאַטיע-געפיהל צו דער פרוי ראָזען, האָט זי איהם אויך איבערצייגט מיט איהר אויפריכטיגקייט, אויב ס'זענען געבליבען אין דער גאַנצער געשיכטע פיל אונקלאָרע פראַגען (איז ער געווען מעהר ווי זיכער, אַז דאָס איז נישט די שולד פון דער מערדערין, אַז זי דערצעהלט דאָס וואָס זי ווייס, דאָס איבריגע האָט געמוזט געשעהען אָהן איהר ווילען און זי איז נאָר געווען אַ בליגד ווערקצייג, דער'יבער האָט זיך באַנעצקי איצט נאָכאַמאָל איינגעגריבעלט אין די אַקטען, כדי מיט זיין געניטען חוש און אויג נאָך עפּעס אַרויסצוציהען פון דעם וואָס פרוי ראָזען האָט געזאָגט. ער האָט דאָס געטון נישט אַזוי ווייט צוליב דער טובה פון דער אויספאָרשונג ווי צוליב דער טובה פון דער מערדערין, וועלכער באַנעצקי האָט געוואָלט מיט עפּעס העלפען, ער האָט אָבער גאָרנישט געקענט אויסטראַכטען, נישט געפינען גאָרנישט אַזעלכעס וואָס זאָל קענען לייכטער מאַכען איהר גורל, ס'איז געווען אַ גאַנץ קלאָרע און פּשוטע זאַך; די פרוי ראָזען האָט דערשטיקט צום טויט דעם גרויסען סוחר ווייס. די מאָטיווען? — דאָס איז שוין אַ גאַנץ אַנדערער ענין. נישט פאַר איהם באַר פאַרן געריכט, וואָס וועט זי משפּטען, באַנעצקי איז דעמאָלט זעלבען פערמיטאָג לאַנג געזעסען ביי זיין שרייבטיש דעם קאָפּ אָנגעלעהנט אויף זיינע הענד און זיין האַרץ איז געווען זעהר אומרוהיג.

— פאַרוואָס? צוליב וואָס? איז אַזאַ פאַל דער ערשטער אין זיין פּראַקטיק?..

אַזוי איז עס דאָך נישט, ער איז געווען גענוג גערוטינירט אין זיין פאַך, אַז ער זאָל זיך דאַרפען איבערנעמען מיט אַזאַ פּשוטען מאָרד-פאַל, אָהן שום קאָמפּליקאַציעס, אָהן שום סודות און רעטענישען, דער פּראָצעס פון פרוי ראָזען האָט געקענט פאָרקומען שוין אויפ'ן צווייטען טאָג, אַזוי קלאָר איז אַלץ געווען. דאָך האָט ער געפיהלט, אַז דאָ קומט פאָר עפּעס אַנדערש, ער האָט זיך אַ ריס געגעבען פון זיין אָרט און צו זיך אַליין געזאָגט

— ניין, איך לאָז דעם ענין נישט אַרויס פון מיין האַנד, איך וועל איהם פערהאַלטען און איהם אויפקלערען, אַזוי האָב איך בעשלאָסען און אַנדערש וועט נישט זיין.

(פאָרטזעצונג קומט).

קאלומבוס איז געווען א יוד

א נייע בוך, וואס ברענגט נייע בעווייזען וועגען דעם

פון הלל ראגאף.

איבער דער פראגע צי קאלאמבוס איז געווען אן איטאליענער אדער א שפאנישער גוי, אן א מלחמה צווישען די היסטאריקער פון די צוויי לענדער שוין באהענט צו א הונדערט יאהר. אינטערעסאנט דערביי איז, אז אין איטאליען גופא קומען אויך פאר קליינע מלחמה'לעך אויבער דעם געבורטס-ארט פון קאלאמבוסען, עס זענען דא גאנצע דרייצעהן שטעט, וואס „זאגען" אז דארטען איז געשטאנען קאלאמבוסעס וויגעלע און יעדער פון די דרייצעהן האט איהרע אייגענע „בעווייזען" אויף דעם.

די לעצטע צייט האט זיך ענטוויקעלט א שפאר גל נייע טעאריע וועגען קאלאמבוסען, בעמליעך, אז ער איז גאר געווען א יוד, א שפאנישער יוד, וועגען דעם זענען אויך אנגעשריבען געווארען איינינגע ביכער, די טעאריע איז, אז קאלאמבוס איז געווען א מאראנער. אין קאלומבוסעס צייט האט אין שפאניען געבושעוועט די אינקוויזיציע. אין דעם זעלבען יאהר ווען קאלאמבוס האט ענטדעקט אמעריקע זענען די יודען ארויסגעטריבען געווארען פון שפאניען. עס איז אלזא די מיינונג אז קאלאמבוס איז געווען איינער פון יענע שפאנישע יודען, וועלכער האט זיך צוליב דער אינקוויזיציע געשמדט און וועלכער איז אין געהיים געבליבען א יוד. אין דעם אויבענדערמאנטען דאקומענט וואס קאלאמבוס האט אנגעשריבען קורץ פאר דעם טויט, רעדט ער וועגען זיך ווי וועגען א פרומען קריסט, ער לאזט איבער געלד פאר דער קירכע און פאר קריסטליכע תפילות נאך זיין נשמה. אויב אבער ער איז געווען א בעהאלטענער יוד איז פערשטעהט זיך, אז ער האט עס געמוזט טון אז נישט וואלט די רעגירונג איהם חושד געווען אין יודישקייט און זיין אייגענטום וואלט אינגאנצען קאנפיסקירט געווארען און זיין פאמיליע וואלט גארנישט געקראגען. ער האט געמוזט מאכען דעם אנשטעל, אז ער איז א פרומער קריסט.

די בעווייזען אז קאלאמבוס איז געווען א יוד זענען נישט גאר קיין שטארקע, די מעהרסטע פון זיי זענען „פסיכאלאגישע" אדער „נעגאטיווע" איין שרייבער געפינט, אז קאלאמבוסעס כאראקטער איז געווען א יודישער. א צווייטער געפינט, אז זיין נישט טון געוויסע זאכען, זיין האלטונג אין געוויסע מאמענטען, קענען ערקלערט ווערען בלויז אויף דעם גרונד, אז ער איז געווען א יוד און האט זיך געשראקען אנדערש צו האלטען אדער אנדערש צו האנדלען.

איצט איז ארויס א נייער בוך אויף ענגליש, וועלכער ברענגט נייע פאזיטיווע בעווייזען און זעהר אינטערעסאנטע, אז קאלאמבוס איז געווען א שפאנישער יוד, דער בוך רופט זיך: „ווער איז געווען קאלאמבוס"? און דער פערפאסער איז מאָריס דייוויד, א יוד, וועלכער האט פיל יאהרען זיך אפגעגעבען מיט פארשען אריגינעלע קוועלען פון קאלאמבוסעס לעבען. א העלפט פון דעם בוך איז פערנומען מיט בילדער פון דאקומענטען, געשריבען פון קאלאמבוסעס האנט.

דער שטארקסטער בעווייז וואס דער בוך ברענגט אז קאלאמבוס איז געווען א יוד, איז דער פאלגענדער:

פון קאלאמבוסען זענען געבליבען צעהנדליגע און צענדליגע בריף, וואס ער האט געשריבען צו פערשיעדענע מענשען. די אריגינעלע בריף זענען פאראן אין געוויסע ביבליאטעקען. דייוויד האט שטודירענדיג די בריף בעמערקט א מאדנע זאך. אויף מאנכע פון זיי איז פערהאן א געוויסער צייכען. וועלכער זעהט אויס ווי א יודישער „ב" און „ה" צונויפגעבונדען צוזאמען. דער צייכען שטעהט אימער אין אויבערשטען רעכטען ווינקעל פון דעם מאנוסקריפט.

און דערביי איז דא א מערקווירדיגע זאך, בלויז די בריף וואס קאלאמבוס האט געשריבען צו זיין זוהן, האבען דעם צייכען אויף זיי. בריף וואס ער האט געשריבען צו פרעמדע, איז דער צייכען נישטא. נאך מעהר: צווישען די דרייצעהן בריף וואס ער האט געשריבען צו זיין זוהן איז דא איינער אויף וועלכען דער צייכען פעהלט. און דער איינער איז אזא בריף, וועלכען דער זוהן האט געדארפט ווייזען דעם שפאנישען קעניגין, ווייל עס האנדעלט זיך דארטען וועגען געוויסע זאכען, וואס קאלאמבוס האט ארויסגעשיקט פון אמעריקע אלס מתנה צו דער שפאנישער קעניגין. אין דעם בריף שטעהט טאקע — „ווייז דעם בריף דער קעניגין".

הייסט עס, אלזא, אז דער צייכען וואס זעהט אויס זעהר ענליך צו א „ב" „ה" האט קאלאמבוס געמאכט אויף בלויז יענע בריף וועלכע פרעמדע אויגען האבען נישט געזעהן, די צוועלף בריף וואס בלויז זיין זוהן האט געלעזען.

„ב" „ה" פערשטריכעלט לייענט זיך „בעזרת השם" ביז היינטיגען טאג ווערט דער צייכען בענוצט פון פרומע יודען, ווען זיי שרייבען בריף, אין די אלטע צייטען, ווען כמעט אלע יודען זענען געווען רעליגיעז, איז דער צייכען בענוצט געווארען פון אלע יודען אין זייערע בריף, דייוויד איז מיט דער מיינונג, אז ווען קאלאמבוס האט געשריבען צו זיין זוהן האט ער זיך בענוצט מיט דער יודישער מעטאדע פון שרייבען בריף, מיט דעם „בעזרת השם". ווען ער האט געשריבען צו פרעמדע, צו קריסטען אין שפאניען, האט ער דאס נישט געוואגט צו טון, ווייל דאס וואלט בעוויזען אז ער האלט זיך נאך פאר א יודען, טראץ דעם, וואס ער איז געווען א געשמדטער.

דייוויד האט נאך א פאר אינטערעסאנטע בעווייזען, אז קאלאמבוס איז געווען א יוד.

אויף אלע זיינע בריף איז דער אונטערשריפט אין דער פארם פון א דריי-עק און דער אונטערשריפט בעשטעהט נישט פון דעם נאמען „קאלאמבוס" נאר פון געוויסע בוכשטאבען וועלכע זענען אויסגעשטעלט אין דעם פארמאט פון א דריי-עק. דייוויד ווייזט אן, אז די בוכשטאבען זענען די ראשי-תיבות פון א געוויסען טייל פון וידוי, וואס פרומע יודען זאגען פאר'ן טויט. די בוכשטאבען זענען טאקע אויף לאטיין, אבער יעדע פון זיי האט דעם זעלבען קלאנג ווי די העברעאישע בוכשטאבען פון די ווערטער אין וידוי, מיר גיבען דא א בילד פון די לאטיינישע בוכשטאבען אין דעם אונטערשריפט, די העברעאישע איבערזעצונג פון די בוכשטאבען און די ווערטער, פון וועלכע (לויט דייוויד'ס מיינונג) די בוכשטאבען זענען די ראשי-תיבות.

S.	ש.
S. A. S.	ש. א. ש.
X. M. Y.	י. מ. ה.
X. p. o. ferens	נושא ע. פ. ח.

ש ד י
שדי אדני שדי
יהוה מלא חסד
נשא עון, פשע, חטאת

דייוויד גלויבט, אז קאלאמבוס האט זיך בענוצט מיט דעם אונטערשריפט אלס א מין וידוי צו זאגען, ער איז נאך אלץ א יוד. עס פערשטעהט זיך, אז די קריסטליכע בעקאנטע און פריינד זיינע האבען נישט געוואוסט די בעדייטונג פון דעם אונטערשריפט, אבער ער און זיינע קינדער האבען דאס יא געוואוסט, דאס, וואס די בוכשטאבען זענען אויסגעשטעלט אין דריי-עק פארמע פון א האלבען מגן-דוד בעפעסטיגט די טעאריע. דער האלבער מגן דוד איז פון יודען אין די אמאליגע צייטען בענוצט געווארען אלס א יודישער צייכען, פונקט אזוי ווי דער גאנצער מגן דוד ווערט בענוצט איצטער.

נאך א בעווייז ברענגט דייוויד אין דעם לעצטען דאקומענט, וואס קאלאמבוס האט געשריבען אלס זיין צוואה, אין דא א שטעלע, אין וועלכער ער בעט זיינע יורשים, די זאלען א טייל פון זיין געלט אויסטיילען פאר ארימע כלות. די סארט צדקה פון העלפען ארימע כלות איז א ספעציפיש יודישע. יודען אין אלע צייטען האבען געהאלטען, אז העלפען חתונה מאכען ארימע מיידלעך איז גאר א גרויסע מצוה, דער פאקט, אז קאלאמבוס האט געלאזען געלט גראד פאר דעם סארט צדקה איז פאר דייוויד'ן א שטארקער בעווייז, אז ער איז געווען א יוד.

דייוויד גלויבט אויך, אז דאס, וואס קאלאמבוס האט זיך פארגעשטעלט פאר א איטאליענער און בא שריבען אז ער איז געבוירען געווארען אין גענוא, האט אויך צו טון מיט דעם פאקט, וואס ער איז געווען א יוד. ער האט געוואלט מען זאל וואס ווייניגער וויסען וועגען זיין פערגאנגענהייט, וועגען זיין אפשטאמונג, כדי אינקוויזיטארען זאלען איהם נישט פערפאלגען, זאלען איהם נישט חושד זיין, אז ער איז א יוד.

דייוויד דערצעהלט אין זיין בוך, אז ער האט זיינע בעווייזען פארגעלעגט פאר געלערטע און היסטאריקער און אז זיינע בעווייזען האבען אויף זיי בא מאכט א שטארקען איינדרוק.

דער חרם פון רבנו גרשם

דער פערבאט אויף צוויי ווייבער

פון ב. ערד

די קראנקע פרינצעסין

דער מיניסטער ראמאן איז געווען אן אויפגעקלערטער מאן. און א יודענפריינד. און ער פלעגט אפט קומען געהן צו רבנו גרשם'ען, ער האט אויך זיך געהאלטען אן עצה מיט איהם, געשמועסט מיט איהם וועגען וועלט-זאכען, און ער האט שטארק געהאלטען פון דעם געלערנטען יודען. צו איהם איז רבנו גרשם אוועק און איהם בעזאגט, אז ער וויל זיך אונטערנעהמען אויסצוהיילען די פרינצעסין.

דער מיניסטער איז געווארען איבערראשט, ער האט געוואוסט אז רבנו גרשם איז א גוטער דאקטאר, אבער די גרעסטע דאקטוירים האבען איהר אפגעזאגט דאס לעבען, נישטא מעהר קיין האפנונג פאר איהר, און רבנו גרשם וועט גאר איבערשטעלען זיין לעבען, ווייל דער קייסער וועט איהם הייסען טויטען. אויב ער וועט זי נישט אויסהיילען, און ער האט געפרובט איהם אפצורעדען דערפון, רבנו גרשם האט זיך איינגעשפארט. ער וויל זיך אונטערנעהמען.

— געדענק, דער הויפט-מיניסטער וועט פאר רעדען דיין קאפ, אויב עס וועט דיר נישט געלונגען — האט געזאגט דער מיניסטער ראמאן.

— איך ווייס — האט געענטפערט רבנו גרשם — איך האף אבער אז גאט וועט מיר העלפען, און איך וועל זי אויסהיילען, און דערמאלט וועל איך אפשר פועלען ביים קייסער ער זאל מבטל זיין די בייזע גזירה אויף מיין פאלק.

— צו ראטעווען א פאלק מעג מען איינשטעלען דאס לעבען — האט געזאגט דער מיניסטער ראמאן, — איך וועל נאך היינט רעדען מיט'ן קייסער.

ראמאן איז אוועק אין פאלאץ און דערצעהלט דעם קייסער, אז א יוד, א גרויסער דאקטאר, זאגט, אז ער וועט אויסהיילען די פרינצעסין, דער הויפט-מיניסטער יאהאן איז געווען דערביי, און ער האט געוואלט אפרעדען דעם קייסער הערען.

— דער יוד איז זיכער א כשופמאכער, מיט כשוף וועט ער זי וועלען היילען, דער סוף וועט זיין, אז ער וועט זי נישט אויסהיילען און ער וועט נאר אומריכטיג מאכען איהר נשמה, און זי וועט פער לירען בייזע וועלטען — האט געזאגט יאהאן.

ראמאן האט אבער דערצעהלט דעם קייסער די גרויסע וואונדער, וואס רבנו גרשם האט געטון אין צייט פון דער מגפה. וויפיל לעבענס ער האט געראטעוועט פון טויטען. אז ער איז אן ערליכער און פרומער מאן און האט מיט כשוף נישט צו טון, האט דער קייסער זיך געלאזט איבעררעדען און ער האט געזאגט:

— גוט, זאל ער קומען. ער וועט אבער פריהער מוזען שווערען אז ער וועט זיך נישט בענוצען מיט כשוף, וועט ער זי געזונט מאכען, קאן ער זיך אויסבעטען ביי מיר וואס ער וויל. אויב נישט, וועט זיין שטראף זיין טויט.

באלד איז רבנו גרשם געבראכט געווארען פאר'ן קייסער, און אז דער קייסער האט איהם געפרעגט צי ער פערבעהמט זיך מיט כשוף, האט רבנו גרשם איהם געענטפערט,. אז יודען טארען זיך נישט אפגעבען מיט כשוף, נאר מיט גאטס הילף האפט ער די פרינצעסין אויסצוהיילען.

— און אז נישט? — האט דער קייסער געפרעגט.

— וועל איך בעצאהלען מיט מיין לעבען — האט רבנו גרשם געענטפערט.

אז רבנו גרשם איז אריין צו דער קראנקער פרינצעסין האט ער זיך שטארק דערשראקען. ער האט דערזעהען אין בעט א בריה'לע, קוים וואס מען האט דערקענט אין איהר א סימן פון לעבען. נאך די האפנונג, אז דורך זיין אויסהיילען די פרינצעסין קאן קומען די ישועה פאר זיין פאלק, האט איהם געשטארקט. ער האט געהייסען אלעמען ארויס געהען פון שטוב און ער האט גוט בעטראכט די קראנקע, און ער האט איינגעזעהען, אז לויט די געזעצען פון דער מעדיצין איז נישטא קיין האפנונג פאר איהר. זי שטארבט און מיט איהר שטארבט די האפנונג פון די יודען פון לאנד, אז די גזירה זאל בטל ווערען.

מיט א צעבראכען הארץ, ווייענדיג מיט בי טערע טרעהרען, האט ער תפילה געטאן צו גאט און געזאגט:

„גאט, אונזער גאט, גאט פון אברהם, פון יצחק און פון יעקב, העלף מיר! די צייט איז קורץ, די שעה'ן זענען געצעהלטע ווי דיר איז גוט בא וואוסט. שיק איהר דערביי די ישועה, און עס וועט זיין א ישועה פאר דיין פאלק. שיק איהר א רפואה שלמה און מאך מיך פאר דעם שליח, פיהר מיך אויף דעם וועג זי אויסצוהיילען, בעוויז א נס, ווי דו האסט בעוויזען צו די אבות".

(ווייטער קומט)

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-

קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און מעכאניזמע בערפאונג.

אלע ערט אנאליזען.

[illegible]

פאר אונבעמיטעלטע — [illegible]

געוואלט בעגראבען זיך לעבעדיגערהייד אויפ'ן יודישען בית-עלמין

טראגעדיע פון א גייסטיג-קראנקער יודישער פרוי אין ווילנע

ווילנע. אויף יודישע גאס האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע די ידיעה, אז די ווילנער 60-יאהריגע יודישע פרוי גיטל לעוואוויטש, וועלכע האלט זיך אויף ביי איהרע קרובים אויף יודישע גאס 3, האט געפרובט בעגיין זעלבסטמארד אויף גאר אן אויסטערלישען אופן בעגראבענדיג זיך לעבעדיקערהייט אויפ'ן יודישען בית-עלמין.

אין שייכות מיט דעם דאזיגען אויסטערלישען פארפאל דערוויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים.

נאך 6 א זייגער אווענט האט איינער פון די 2 פעלד-שומרים אשר וויינבערג דערהערט פלוצלונג פון הינטער דער קאנטאר א שטארקען בילען פון הינט.

דאס איז איהם אויסגעקומען פערדעכטיג. חושה זייענדיג, אז אויפ'ן בית-עלמין האבען זיך אריינ בעקומען גנבים, איז וויינבערג גלייך אוועק אין דער ריכטונג פונוואנען ס'האט זיך געטראגען דאס בילען פון די הינט.

ס'איז שוין געווארען פינסטערלעך און וויינבערג איז געגאנגען בעלויכטענדיג זיך דעם וועג מיט אן עלעקטרישען לעמפעל.

פערביי געהענדיג פערביי די קברים פון 8-טער אפטיילונג, איז וויינבערג שטיין געבליבען ווי א גע ליימטער.

אין דער ליכט פון עלעקטרישען לעמפעל האט ער דערזעהען, ווי פון א פריש-פערשאטענעם קבר שטארטשעט ארויס א לעבעדיקע מענשליכע קאפ.

הגם וויינבערג איז נישט פון די שרעקעדיגע, איז בעת מעשה א שוידער דורך זיין קערפער, באלד אבער האט ער זיך בעהערשט און צוגעגאנגען מעהנטער.

דא האט ער זיך איבערצייגט, אז דאס איז נישט קיין „גייסט" און נישט קיין „תחית המתים אויפשטאנדענער מת", נאר א לעבעדיקע עלטערע פרוי, [illegible] וועלכע האט זיך געוואלט בעגראבען לעבעדיקערהייט.

אשר וויינבערג האט גלייך צונויפגערופען א צווייטען שומר, מיט וועמענס הילף ער האט ארויסגעצויגען פון קבר די פרוי, וועלכע האט זיך שוין געהאט פערשאטען ביז'ן קאפ.

וועגען אויסטערלישען פארפאל איז אויך גלייך אליאמירט געווארען פאליציי. ס'זענען גלייך אראפ געקומען אויפ'ן ארט פון פארפאל צוויי פאליציאנטען, וועלכע האבען גענומען אונטער זייער רשות די אויסטערלישע זעלבסטמערדערין.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען איז זי געקומען אויפ'ן בית-עלמין נאך ביי טאג. מען האט איהר געזעהען אומבלאנדזשענדיג צווישען די קברים.

אווענט-צייט האט זי פונאנדערגעגראבען א פריש-פערשאטענעם קבר, אין וועלכען מ'האט מיט עטליכע שעה צוריק בעגראבען א מת און האט זיך גענומען פערשיטען. ווען נישט דאס בילען פון די הינט, וועלכע האבען געצויגען די אויפמערקזאמקייט פון בית-עלמין וועכטער, וואלט די פרוי זיך געהאט בעגראבען לעבעדיגערהייד.

צוערשט האט מען נישט געקאנט דערגיין ביי דער פרוי ווער זי איז. מ'האט גערעכענט, אז דאס איז די פרוי פון פערשטארבענעם, וועלכע האט געוואלט בעגיין זעלבסטמארד אויפ'ן קבר פון איהר מאן. די דאזיגע השערה האט זיך אבער ארויסגעוויזען פאר נישט קיין ריכטיגע. אין א פאר שעה ארום איז שוין דער פאליציי געלונגען פעסטצושטעלען, אז דאס איז די 60-יאהריגע יודישע פרוי גיטעל לעוואוויטש.

א פסיכיש-קראנקע וועלכע וואוינט ביי איהר שטיף-ברודער אויף יודישע 3. די פרוי איז גלייך אפגעפיהרט געווארען צו איהרע קרובים און איז איבערגעגעבען געווארען אונטער זייער רשות.

ווי די שכנים פון הויף גיבען איבער איז פרוי גיטל לעוואוויטש געווען אמאל א פערמעגליכע און אויפטוערישע פרוי. יאהרען-לאנג האט זי געהאלטען לעבען די האלעס א באקאליי-געשעפט. איהר טראגעדיע האט זיך אנגעהויבען מיט א יאהר 12 צוריק נאכ'ן טויט פון איהר מאן.

דער טויט פון איהר מאן האט אויף איהר אזוי שטארק געווירקט, אז זי האט זיך געפרובט נעמען דאס לעבען דורך אויסהענגען זיך. מען האט איהר דאמאלס אפגעראטעוועט.

פון דאמאלסט אן אבער האט די פרוי זיך אריינגענומען א מאניע אז זי איז שוין א טויטע. די קרובים — פון וועלכע פון 7 פערזאן, ליידט פון איהר גרויסע צרות.

די פרוי איז שוין אפגעלעגען א געוויסע צייט אין דער פסיכיאטרישער אפטיילונג פון שפיטאל דערנאך האט מען איהר ארויסגעלאזט און זי האט ווייטער געמוזט אנקומען צו איהרע קרובים.

נעכטען איז די ארויס פון שטוב 10 פריה און איז פערפאלען געווארען אין משך פון א גאנצען טאג. ע״שט ארום 10 ביינאכט האט איהר א פאליציאנט געבראכט אהיים.

אויף דער פראגע פון איהר שוועגערין פאר וואס האט זי זיך געוואלט בעגראבען לעבעדיקערהייט, האט זי זיך אפגערופען:

— וואס רעדסטו צו מיר איך בין דאך שוין פון לאנג א מת.

דער אסט־יודען־שווינדעלט

קארלסבאד (יט״א) דער „בייער פאר ווערטס“ (ארגאן פון דער דייטשער סאציאל־דע־מאקראטיע) שרייבט אין א נאטיץ א. ט. „דער אסט־יודען־שווינדעל“.

יאהרען־לאנג האט די רעכטע פרעסע געהעצט בעגען דער פריהערדיגער פרייסישער רעגירונג, דע־פאר, וואס זי זאל כלומרשט האבען זייט דאס „1918 יאהר ערטיילט דייטשע בירגערשאפט הונדערטער טויזענדער „אסט־יודען“, וועלכע האבען צוגענומען דאס ברויט ביי דייטשע ארבייטער. די דאזיגע בע שולדיגונג איז געווען א בעשטאנד־טייל פון דער סיסטעמאטיש געפירטער אנטיסעמיטישער העצע וועלכע האט איצט געפונען איהר אויסווירקונג אין דער אפיציעל־געפיהרטער יודען־אויסראטונג.

איצט האט דאס פרייסישע אינערן־מיניסטעריום פערעפענטליכט א סטאטיסטיק וועגען די איינבירגערונגען זייט 1918. די סטאטיסטיק איז געמאכט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דעם מיט צוויי חדשים צוריק אנגעקינדיגטען געזעץ, לויט וועלכען מען קען צוריקציהען די בירגערשאפט פון נישט געוואונשענע עלעמענטען. פון דער סטאטיסטיק איז צו זעהען, אז זייט 1919 ביז 1933 זענען אין פרייסען געווען סך־הכל 130 טויזענד איינבירגערונגס־אפליקאציעס, דערונטער בלויז פינף טויזענד אויף מזרח־יודען, אנגענומען, אז אלע אפליקאציעס זענען בעשטעטיגט געווארען, וואלט עס בעדייטען, אז אויף די מזרח־יודען איז אויסגעפאלען ווייניגער ווי 4 פראצ. איינבירגערונגען, ד. ה. אז לגבי דער בעפעלקערונגס־צאהל פון פרייסען האט דער „אונגעהייערער צושטראם“ פון מזרח־יודען אויסגעמאכט 0,001 פראצ. — איין טויזענדסטעל פראצענט — אין יעהרליכען דורכשניט צוזאמען מיט משפחה־אנגעהעריגע צוויי אדער דריי טויזענדסטעל!

טויט פון עלטסטען אנטיסעמיט אין דייטשלאנד

לייפציג (יט״א) אין גאוטש ביי לייפציג איז געשטארבען אין עלטער פון 80 יאהר דער גרינדער פון „האמערבונד“ און „האמער־פערלאג“ טעאדאר פריטש, איינער פון די עלטסטע אנטיסעמיטישע אגיטאטארען אין דייטשלאנד. דער „האמער־פערלאג“ האט ארויסגעגעבען א גרויסע צאהל אנטיסעמיטישע שריפטען, דערונטער אויך דאס בעקאנטע „האנדבוך פאר דער יודען־פראגע“.

אין „האמער־פערלאג“ זענען אויך ערשינען די א. ג. „פראטאקאלען פון די חכמי ציון“, וועלכע זע־נען אין יאהר 1921 פעסטגעשטעלט געווארען אין „טיימס“ אלס פאלסיפיקאט.

אפיציעל בעזייטיגט די לעצטע יודישע פראפע־סארען פון לייפציגער אוניווערזיטעט

לייפציג (יט״א) לויט דער פעראָרדנונג פון דער אויפזיכטס־מאכט זענען אפיציעל בעזייטיגט גע־ווארען פון לייפציגער אוניווערזיטעט פאלגענדע יודישע געלעהרטע: פראפעסאר פון עקאנאמיע ד״ר קעסלער, פראפ. פון טעארעטיש־פיזיק ד״ר מארקס, (ביידע אויפ׳ן עמעריטור), פראפ. עדקעס (עטנאגראפיע), פראפ. דרוקער (כעמיע) און די דאצענטען פון מעדיצינישען פאקולטעט ד״ר פריד־היים און ד״ר טעמקין.

נישט ארויסגעלאזט א יודישען פראפעסאר פון דייטשלאנד

לאנדאן (יט״א) דער בעקאנטער יודישער פסיכאלאג פון אוניווערזיטעט אין ראסטאק פראפ. קאץ, וועלכער האט געוואלט צוזאמען מיט נאך 12 דייטשע געלעהרטע זיך בעטייליגען אין די בעראטונגען פון „בריטיש אסאסיאישן“ אין לייטשעסטער איז נישט אנגעקומען קיין ענגלאנד.

קיינער פון די אנגעקומענע דייטשע פראפעסא־רען האט נישט אויפגעקלערט די סיבות פון פראפ. קאץ׳ס אבוועזענהייט. פראפ. קאץ האט געוואלט האלטען א פארטראג וועגען דער „פסיכאלאגיע פון בע־דערפענישען“.

די ענגלישע פרעסע דריקט אויס דעם פער־דאכט, אז די היטלער־רעגירונג האט נישט ערלויבט פראפ. קאץ צו פאהרען קיין ענגלאנד, נישט וועלענ־דיג דערלאזען דערצו, אז א יוד זאל רעפרעזענטירען די דייטשע וויסענשאפט אין אויסלאנד.

ציניש טענות פון א היטלעריסטישער צייטונג

די באיקאטירטע יודישע סוחרים זאל מען צווינגען נישט פערקלענערן זייערע בעשטעלונגען

בערלין (יט״א) די נאציאנאל־סאציאליסטישע צייטונג „די וואהרהייט“ איז איצט ארויס מיט דער פאדערונג, אז די רעגירונג זאל צווינגען די יודישע דעטייל־סוחרים צו מאכען די זעלבע בע־שטעלונגען ביי דייטשע פירמעס ווי פאר דער היט־לער־רעושים.

די „וואהרהייט“ בעקלאגט זיך ביטער, אז די יודישע סוחרים האבען פערקלענערט זייערע בע־שטעלונגען, וואס עס האט געהאט קאטאסטראפאלע פאלגען פאר כמה אינדוסטריע־צווייגען. די צייטונג ברענגט א רייהע ביישפילען פון דייטשע ליפער־ראנטען פאר יודישע געשעפטען, וועלכע האבען פאר דעם היטלער רעושים בעשעפטיגט 50 ארבייטער און איצט נישט מעהר ווי 2.

די נאציאנאל־סאציאליסטישע צייטונג פער־שווייגט, אז דאס איז א רעזולטאט פון אנטי־יודישען באיקאט און בעשולדיגט די יודישע דעטאליסטען, אז די באקאטירען די דייטשע אינדוסטריע.

„וואהרהייט“ פערעפענטליכט דערביי א לאנגע ליסטע פון יודישע פירמען, וועלכע זי בעשולדיגט, אין אנטי־דייטשען באיקאט און פאדערט מיט רעפ־רעסיווע מיטלען צו צווינגען די דאזיגע פירמען צו מאכען גרעסערע בעשטעלונגען אין די דייטשע פאבריקען.

ריכארד ליכטהיים פערלאזען דייטשלאנד און אפגעפאהרען קיין ארץ־ישראל

בערלין (יט״א) ה׳ ריכארד ליכטהיים איי־נער פון די הויפט־פיהרער פון דער יודענשטאאט־פארטיי האט פערלאזען זיין היימאטלאנד דייטשלאנד און בעזעצט זיך אויף שטענדיג אין ארץ־ישראל.

אויפלעזונג פון דער וואלטער־ראטענוי־געזעלשאפט

בערלין (יט״א) אויף דעם 27־טען סעפטעמבער איז אין הויז פון וואלטער־ראטענוי־שטיפטונג גערופען געווארען א מיטגלידער־פערזאמלונג, אויף וועלכער עס וועט בעהאנדעלט ווערען דער פארשלאג פון דער פערוואלטונג וועגען דער אויפלעזונג פון דער וואלטער־ראטענוי־געזעלשאפט.

דאס פערמעגען פון דער געזעלשאפט זאל בע־שטימט ווערען אויף הילף פאר גייסט־בעדערפטיגע.

פערעלטערונג און פערקלענערטע געבורטען ביי די דייטשע יודען

בערלין (יט״א) די „צענטראל־פעראיין צייטונג“ פערעפענטליכט א רייהע סטאטיסטישע ציפערן, וועלכע אילוסטרירען דעם איבערוואג פון עלטערע יאהרגאנג צווישען די דייטשע יודען און די פערקלע־נערונג פון געבורטען־צאהל. דער פערהעלטניס־מעסיג גרעסערער אנטייל פון די דייטשע יודען אין איינציגע וויסענשאפטס־צווייגען ערקלערט זיך טייל־ווייז אויך מיט זייער עלטער־סטרוקטור.

בעת 25,7 פראצ. פון דער אלגעמיינער בע־פעלקערונג אין דייטשלאנד זענען אין יאהר 1925 געווען יונגער פון 15 יאהר און 18,17 פראצ. זענען געווען עלטער פון 50 יאהר, איז ביי די יודען די פראפארץ א פערקעהרטע: יונגער פון 15 יאהר איז פערהאן 18 פראצ. יודען, עלטער פון 50 יאהר — קרוב 25 פראצ.

צוליב דער שטארקער פערקלענערונג פון די געבורטען ביי יודען, בעטרעפט זייער אנטייל אין דער אלגעמיינער צאהל געבורטען א האלב פראצ. בעת די יודען מאכען אויס 1 פראצ. פון דער גאנ־צער בעפעלקערונג, אין אנהויב 1933 איז שוין מעהר ווי 30 פראצ. יודען געווען עלטער פון 50 יאהר. דערמיט ערקלערט זיך אויך דער גרעסערער יודישער אנטייל אין פערשידענע פראפעסיעס.

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

5־טע קלאס — 5־טער טאג

50,000 zł. na Nr 86373

Po 15,000 zł. na N-ry 61839 142528.

Po 10,000 zł. na N-ry 5779 132025

Po 5000 zł. na N-ry 53611 95431 107294 108767.

Po 2000 zł. na N-ry 9223 10217 29269 42398 51863 66025 84189 90258 109647 122835 125272 137647 150205

Po 1000 zł. na N-ry 1068 4444 7099 11721 12169 12288 12753 31590 32473 34452 38902 41802 55252 58299 66461 78939 83129 83384 84244 91696 92310 95291 96443 97362 105762 106700 117594 121270 122422 125625 127643 132152 133942 137909 139838 145863 150937

Po 250 zł. na N-ry:

118 323 25 402 532 609 16 732 33 893 1496 528 654 57 738 58 813 49 985 2056 57 162 247 59 422 544 636 937 3000 268 329 488 590 661 729 73 4213 77 330 61 570 704 206 875 98 970 5133 87 217 300 17 33 618 802 60 60001 279 426 72 80 645 745 837 76 983 7399 476 501 55 699 781 8010 11 135 90 234 67 490 654 74 803 9024 208 457 77 756 844 923 53 10035 209 467 563 621 816 11192 240 70 86 310 454 55 57 78 750 51 61 12056 105 13 582 96 634 45 882 903 29 13006 37 39 227 431 47 9 98 500 667 752 806 63 14009 13 73 406 261 312 504 684 833 15254 365 69 91 95 412 25 653 738 46 83 843 904 66 16025 335 84 429 67 727 33 814 17035 371 88 756 856 65 904 8 18034 123 88 326 92 684 771 843 19115 22 50 248 367 462 532 610 953 20064 88 360 490 561 690 975 21209 77 399 461 72 530 44 95 22004 90 111 64 7 340 552 681 720 26 29 91 838 63 23027 421 604 31 729 97 98 886 905 23 50 60 24159 234 44 308 30 96 514 817 909 74 25142 244 411 91 685 757 84 827 37 85 26139 208 399 743 978 127061 131 88 273 351 86 417 88 540 692 28512 50 751 64 815 29075 89 169 94 96 217 61 304 502 36 91 644 808 982 30021 27 687 729 60 96 31056 149 302 423 512 78 602 19 42 60 82 874 53 32056 263 392 414 93 671 885 908 36 42 33019 142 56 340 83 466 581 768 92 34080 191 4 420 57 506 603 732 35076 133 330 434 629 73 80 800 71 923 53 36002 4 68 453 547 617 706 5 812 95 98 37158 221 31 57 315 31 52 99 467 1 595 699 775

38221 45 64 69 323 71 72 413 536 53 783 856 75 39005 300 430 550 730 35 79 826 40037 121 25 270 453 671 813 36 41015 19 34 262 374 482 536 600 712 85 92 42082 154 94 328 437 72 85 94 524 96 636 70 866 67 903 84 43101 6 226 568 608 61 793 899 97344019 37 116 228 40 333 72 409 771 904 44 45096 156 93 232 35 421 25 89 795 98 745 930 38 86 46140 418 602 54 752 859 6 924 47032 116 53 304 8 587 601 740 72 871 48096 112 17 32 86 264 30 6477 508 48 98 640 908 49007 12 615 67 907 86 99 50162 64 69 94 234 38 563 881 986 51010 180 81 97 293 360 512 634 91 733 996 52000 89 189 267 545 618 748 904 90 53029 282 389 535 637 774 96 912 54244 78 397 425 678 79 711 37 822 55091 139 44 274 366 85 402 721 814 95 963 56008 104 7 37 409 39 44 52 500 643 723 53 809 51 916 57028 36 42 57 84 415 513 652 94 827 72 80 901 52 48405 25 604 68 782 836 41 74 59051 225 326 43 87 60096 107 16 257 342 536 67 78 880 61206 29 310 410 97 596 604 700 32 43 956 61 62014 20 94 158 302 13 594 687 82 750 829 39 45 988 63076 341 59 433 46 53 598 873 998 64192 93 271 99 435 77 502 614 85 875 65070 124 99 292 332 47 48 468 526 61 688 706 61 81 819 72 963 66055 64 365 97 98 442 773 866 67006 44 154 90 237 57 80 470 652 763 87 814 926 68200 53 79 91 99 500 614 817 69212 55 351 427 568 617 28 44 770 77 803 70133 69 299 377 421 83 697 723 45 53 616 45 88 71094 179 87 404 39 653 800 58 68 98 993 72199 218 326 46 53 56 633 714 56 84 824 56 64 73195 219 238 98 318 47 546 627 33 65 718 886 74011 96 111 261 65 310 31 419 571 72 77 600 746 75018 67 146 55 68 204 22 76 400 601 51 873.

76107 31 261 89 307 76 77 455 577 803 71 985 77084 114 201 77 548 662 70 733 97 894 999 78119 51 54 59 367 96 426 593 611 848 915 67 76 79093 147 53 349 50 89 752 948 80206 22 73 530 631 61 845 81022 52 170 255 76 464 71 81 522 811 929 39 82105 209 15 46 454 559 750 51 816 60 951 7 783271 84 464 622 43 77 717 18 36 46 912 84142 371 490 586 800 30 936 85246 308 59 68 439 571 620 922 71 86215 64 82 303 99 405 510 81 617 759 890 94 87035 63 211 16 497 663 73 80 868 88 921 88143 486 89010 140 226 523 640 73 883 931 90037 27 226 303 67 610 713 44 91023 68 407 27 635 705 37 77 887 971 92023 78 124 78 283 302 61 572 636 55 814 924 93162 94 209 384 482 566 689 704 6 837 966 97 94014 56 75 102 53 254 493 655 858 96 992 95388 465 713 862 79 96007 32 40 316 408 513 615 56 861 939 97109 22 242 491 661 701 860 922 98034 77 183 337 86 426 606 31 795 896 930 99007 42 218 312 26 606 40 746 826 973 100039 83 93 252 431 55 797 972 85 101211 79 371 428 586 684 716 29 64 102035 68 131 363 547 91 968 86 103248 572 676 749 805 104009 149 66 249 92 315 610 834 914 105076 285 458 579 611 747 894 901 106030 92 202 3 332 565 696 771 892 972 107138 93 578 626 80 743 73 820 70 905 108133 61 80 242 94 582 95 98 827 69 963 109166 450 532 51 793 825 62 97 110090 111 95 218 33 42 84 361 417 28 880 906 80 111018 130 33 95 214 321 488 650 77 768 86 865 975 12017 92 127 372 583 677 78 113226 403 25 530 903 68.

114011 118 72 280 88 354 90 92 560 600 87 801 115116 50 334 84 506 643 728 30 73 116022 51 92 164 52 712 46 49 893 95 117179 315 467 624 56 730 33 34 46 82 853 91 988 118282 85 392 483 567 617 78 704199005 44 632 58 795 909 120182 280 91 523 627 63 815 908 95 121034 223 363 836 78 88 501 78 122141 358 564 620 41 766 961 123291 304 19 668 72 99 718 23 12400 38 154 253 73 82 304 436 71 74 504 718 987 125106 15 28 96 332 36 87 613 56 748 856 79 92 984 99 126325 37 46 85 554 127013 146 72 226 58 60 485 545 674 810 902 128092 110 52 383 87 620 837 977 129067 111 67 257 332 35 43 83 423 662 731 130093 225 430 573 75 665 95 922 131003 85 119 68 251 340 71 505 831 45 47 132122 218 95 313 413 98 599 654 776 87 825 941 57 133037 43 72 160 80 265 378 83 465 72 83 559 647 89 771 944 134050 195 232 59 414 651 711 827 37 40 135020 101 3 486 585 76 96 797 989 136028 54 68 195 234 93 331 406 97 625 56 706 813 59 137078 90 177 376 418 807 41 937 138058 150 60 258 503 44 48 617 778 823 139411 51 67 575 740 140027 39 117 208 45 333 552 89 780 939 79 141087 283 85 465 540 602 43 46 706 801 43 67 921 41 142010 125 30 277 488 87 715 37 59 143043 54 71 80 194 410 507 79 895 915 144062 82 108 65 96 202 320 63 510 59 635 997 145193 198 218 52 53 85 593 612 72 765 830 45 59 146103 49 333 402 92 580729 921 147101 207 91 373 442 68 508 732 813 148043 261 337 49 458 65 608 62 78 78 747 54 149038 84 197 200 726 29 81 918 33 150063 120 300 410 727 53 59 70 151073 85 399 408 55 538 51 747 852 949 152185 202 38 316 511 29 36 728 901 153028 181 258 59 326 532 636 774 876 98 998 154684 748 828 55 76.

CIAGNIENIE POPOŁUDNIOWE.

Po 5000 zł. na N-ry 2281 31422 43210 61978 62127 101737.

Po 2000 zł. na N-ry 9460 124126 12621 35681 38537 45670 62195 72563 91043 109137 110350 111183 116694 141721 142503.

Po 1000 zł. na N-ry 748 2910 6166 10320 11712 17735 18368 24844 27927 36447 37727 42669 44962 47963 48452 51997 52962 58703 64163 68206 75336 75882 77901 80019 91045 93309 94961 98685 102833 108003 118197 145758

Po 250 zł. na N-ry:

10 18 152 79 328 447 84 934 75 12950 317 413 78 521 33 95 676 879 88 900 2170 290 461 60 628 41 79 757 3052 69 103 248 96 327 417 75 766 846 4231 53 480 502 8 94 655 70 735 98 808 61 995 5133 59 82 298 369 456 503 610 716 36 78 917 26 35 6029 119 297 523 736 890 956 7028 31 59 172 337 443 65 79 80 771 812 90 8143 79 243 465 69 564 943 51 9073 496 513 64 68 728 949 10500 608 87 763 973 11005 86 228 364 452 564 641 823 30 929 12009 111 398 569 745 13098 117 447 99 527 674 98 99 719 37 88 910 38 14177 99 292 363 570 609 52 15035 148 231 306 20 70 541 51 666 77 789 894 976 16018 281 396 520 25 47 49 85 697 740 93 824 50 79 908 17082 136 267 74 346 430 46 805 929 18032 97 366 525 87 642 776 869 80 19007 159 401 42 644 794 888 910 20075 140 82 334 413 808 21073 99 112 215 386 656 722 98 22013 46 10 26 271 300 17 66 427 32 75 84 555 62 714 882 912 44 23109 409 551 697 99 857 24147 433 544 602 8 84 831 25198 203 356 75 432 78 566 870 924 94 26158 304 54 452 534 609 51 702 929 27070 367 657 875 28154 211 27 34 510 671 720 78 801 14 67 75 911 37 78 29292 525 61 681 833 966 30066 169 98 270 696 766 876 942 31029 38 88 445 513 677 789 901 32018 231 55 387 621 63 33007 16 27 100 72 278 605 34049 225 71 87 404 9 628 65 745 873 35301 44 72 99 410 16 607 88 793 861 900 28 32 45 36008 260 501 653 92 785 807 37233 49 62 411 518 56 798 829 923

38286 328 75 405 505 49 833 54 39101 30 66 394 591 756 850 64 40068 81 135 226 38 50 54 65 360 97 421 97 715 882 41172 655 618 68 42014 78 209 62 363 705 39 51 64 67 78 807 31 68 43140 372 441 526 629 34 767 851 69 74 985 44043 119 38 68 237 601 852 96 45093 107 375 89 678 82 83 886 46009 1 7481 561 823 957 92 47176 89 207 18 325 419 593 48031 370 481 654 884 49094 444 723 828 49 50010 64 206 316 75 487 785 95 936 51056 78 217 40 396 547 615 718 32 42 814 966 77 52073 209 31 58 418 23 556 81 710 51 878 53076 81 284 369 453 92 507 86 95 630 71 711 94 870 74 87 951 54039 168 99 220 320 51 414 920 70 55020 86 178 461 505 29 708 81 830 904 56203 68 362 75 711 57075 242 63 429 756 70 905 58103 13 61 97 317 626 720 59058 254 309 608 776 989 62007 148 206 612 970 92 61021 58 68 119 299 412 594 626 66 95 825 62173 78 486 872 972 63139 89 281 499 510 657 78 723 58 919 26 89 64141 53 57 459 63 525 608 16 716 55 94 921 52 67 65004 137 211 74 384 456 564 726 35 93 66178 96 224 95 369 539 63 668 875 930 67104 32 66 429 53 80 630 32 78 94 828 87 927 96 68057 106 42 43 216 436 535 41 73 807 61 927 57 83 69003 60 124 204 26 83 340 444 640 945 70156 79 451 68 512 600 836 71001 256 338 493 582 85 696 711 15 824 50 99 987 72182 202 79 369 475 742 891 973 73149 72 94 409 561 778 898 906 54 59 74154 80 268 624779 880 951 75042 311 63 97 441 83 821 908.

76043 106 486 597 776 811 75 90 99 936 77214 46 352 549 90 656 92 726 813 53 91 930 78106 12 256 317 62 78 504 17 49 91 693 732 84 79111 66 67 263 315 68 410 551 76 82 625 815 25 79 918 54 8008 88 257 409 537 41 826 27 76 95 911 81033 172 244 309 94 431 83 545 695 734 82071 138 87 504 32 42 69 612 70 76 95 728 43 807 83097 184 781 913 67 84073 171 98 249 54 310 491 634 741 65 70 925 85099 112 249 68 444 599 656 711 60 958 86141 70 88 288 331 585 638 94 836 57 966 87041 59 108 255 59 64 593 821 905 82 88160 345 528 602 748 933 91 89128 280 519 793 821 70 90 90246 69 315 84 529 696 923 91091 103 55 56 209 406 550 633 932 92547 637 42 866 909 93217 60 70 508 688 853 97 94013 72 489 521 54 618 57 772 805 95108 228 317 419 98 564 723 69 811 956 96041 404 555 618 84 749 83 970 89 97000 205 57 357 436 509 672 93 908 81 98028 29 654 81 98 847 99016 239 42 50 449 548 77 677 718 70 989 100068 219 301 424 90 601 56 69 92 821 48 101216 336 689 841 61 101100 3 261 393 672 673 77 93 825 104047 126 326 620 22 94 702 871 75 85 911 18 104214 25 61 445 616 83 804 35 105169 231 419 631 859 106096 109 62 217 58 453 54 57 505 95 844 81 913 107186 242 323 453 546 107058 153 87 94 202 3 48 316 96 425 508 66 96 705 50 77 10903 117 28 58 82 254 304 561 679 739 82 888 915 44 110081 199 521 89 661 736 69 74 962 111064 95 103 314 483 530 704 15 74 98 940 50 112119 81 249 66 400 91 517 72 648 775 802 36 44 59 113070 167 202 304 21 34 42 57 91 870 962

114028 68 103 32 50 221 308 650 907 32 36 44 77 115041 175 97 365 571 82 699 711 14 116440 684 724 67 855 910 82 117018 400 58 593 731 32 75 824 48 77 96 941 45 118090 233 328 477 91 674 822 917 119135 250 57 75 395 444 560 822 120547 49 65 652 121057 382 544 644 854 122616 91 712 906 123045 296 429 863 124020 46 159 77 460 524 75 87 125020 27 209 315 497 683 707 20 915 16085 201 25 357 90 543 85 755 924 43 83 127214 36 529 641 967 128004 13 134 291 92 475 94 632 757 858 938 80 129029 138 309 64 411 779 944 46 53 75 98 130159 65 297 431 524 43 69 673 791 932 94 131024 71 78 167 232 401 20 518 698 811 132002 208 52 325 489 573 695 762 133088 243 428 37 64 76 506 96 743 810 933 134011 78 223 344 450 92 584 782 804 939 135039 56 63 175 220 308 61 474 670 811 15 43 136011 193 318 63 547 50 678 761 869 70 954 137084 128 401 70 534 704 819 138141 246 620 45 87 986 139032 115 36 221 625 844 913 76 140048 59 65 151 233 329 141109 383 480 875 142121 45 284 303 41 443 59 536 74 734 965 97 143200 3 6 339 90 549 703 988 144037 39 49 109 21 401 28 556 917 49 145015 538 45 817 29 905 96 146072 75 247 361 684 889 980 147033 105 48 251 94 324 404 754 148044 102 48 300 99 403 10 564 602 24 39 73 760 806 71 81 907 66 149066 157 84 282 304 15 400 49 524 77 661 873 997 15002 20 188 201 14 370 457 541 962 151242 70 388 444 64 541 636 740 82 933 152053 191 207 24 27 289 691 971 153032 57 151 424 884 91 154333 48 84 580 750 905.

בּיליגער אויספלוג קיין ווארשא

קומענדיגען דאָנערשטאָג, דעם 14-טען ד. ח. אָרדענט איין דער היגער „וואַגאָן-לי-קוק" אַ בּיליגען אויספלוג קיין וואַרשאַ.

דער אָפּפאָהר קומט פאָר דאָנערשטאָג פון קאַלישער באַהן 7.28 פריה, צוריקפאָהר פון וואַרשאַ 7.25 אָוועגד.

דער פּרייז אין בּיידע זייטען איז 10 זל.

בּילעטען קען מען בּאַקומען אין רייזע-בּיוראָ פון „וואַגאָן-לי,קוק" פּיעטריקאָווער 64 פון 9 פרי ביז האלב 2 מיטאָג און פון 3 בּיז 8 אָוועגד.

בּיליגער אויספלוג קיין גדיניע

דער היגער „וואַגאָן לי קוק" אָרגאַניזירט אין די טעג פון 16 בּיזן 20 סעפּטעמבּער אַן׳אויספלוג קיין גדיניע.

דער פּרייז אין בּיידע זייטען איז 13.20 זל.

דער אָפּפאָהר איז אינדיווידועל און קאָן פאַרקומען יעדען טאָג צווישען 16 און 20 סעפּטעמבּער און מיט יעדען צוג.

איינשרייבונגען נעמט אָן דאָס רייזע - בּיוראָ פון „וואַגאָן-לי-קוק" פּיעטריק. 64 אין די בּיוראָ-שעה׳ן.

בּיליגער אויספלוג קיין קריניץ

אויף דעם קומענדיגען שבת אָרגאַניזירט דער היגער „וואַגאָן-לי-קוק" א בּיליגען אויספלוג קיין קריניץ.

אָפּפאָהר שבת 9.40 אָוועגד פון פאַבּריקס-בּאַהן מיט א דירעקטען צוג, נומערירטע פּלעצער.

דער פּרייז פון 3-טע קלאַס 22.80 זל. 2-טע קלאַס 34.20.

מיר דערמאָנען, אז נאָכ׳ן אָפּזיין אין קריניץ 10 טעג, גענויסט מען פון א הנחה-פּרייז בּיים צוריקפאָהרען מיט דער בּאהן 80 פּראָצענט.

בּילעטען צו בּאַקומען אין בּיוראָ פון „וואַגאָן-לי-קוק" פּיעטריקאָווער 64 טעגליך אין די בּיוראָ-שעה׳ן.

אויספלוג קיין עסטרייך און טשעכיע?

עס ווערען ווייטער אָנגענומען איינשרייבונגען אויף די אויספלוגען קיין עסטרייך און טשעכיען.

דער פּרייז פאַר אַ בּילעט צוזאַמען מיט דעם פּאַס און וויזע קיין עסטרייך איז 150 זל.

דער פּרייז קיין טשעכיען פאַר אַ בּילעט צוזאַמען מיט׳ן פּאַס און וויזע איז 180 זל.

עס איז כּדאַי צו בּאַמערקען, אַז דאָס איז גילטיג אויף אַ גאַנצען חודש זיך פריי צו בּאוועגען אויף דער גאַנצער טעריטאָריע פון עסטרייך אָדער טשעכיען.

בּיים איינשרייבּען זיך דאַרף מען מיטבּרענגען פאָלגענדע דאָקומענטען: אַ פּאַס מיט אַ בּעשטעטיגונג די בּירגערשאַפט, 2 פאָטאָגראַפיעס, אַ בּעשטעטיגונג פון הויז-ווירט און אַ מיליטער-בּיכעל.

איינשרייבּונגען נעהמט אָן דער היגער „וואַגאָן-לי-קוק" פּיעטריקאָווער 64, אין די בּיוראָ-שעה׳ן.

ראַדיאָ=כראָניק

פאַרוואָס „קנאַקט" עס אין די ראַדיאָ-אַפּאַראַטען?

די אויטאָמאַטישע טעלעפאָנען א נייע צרה פאַר׳ן ראַדיאָ

די ראַדיאָ-הערער זיינען שוין געוועהנט צו די פאַרשידענע גערוישען אין די הער-טרייבּלעך בּיים הערען ראַדיאָ. כּמעט אַלע ראַדיאָ-הערער וואַרפען אַרויף די שולד פון די גערוישען אויף די אַטמאָספערישע שטערונגען. דאָס איז אָבּער נישט ריכטיג, איבּערהויפּט ווינטער, ווען קיין אַטמאָספערישע שטערונגען זיינען כּמעט נישטאָ. די ראַדיאָ-הערער האָבּען זיך גאַנץ אָפט געקענט איבּערצייגען, אַז יעדעס מאָל, ווען מען צינדט אָן, אָדער מען לעשט אויס אין צימער אַן׳עלעקטרישע לאָמפּ, אָדער, ווען עס קלינגט אַן׳עלעקטריש גלעקעל, הערט מען אין הער-טרייבּעל אַ כאַראַקטעריסטישען קנאַק.

דאָס איז דערפאַר, ווייל בּיים איינשליסען, אָדער אויסשליסען פון עלעקטרישען שטראָם ענטשטעהט אַ קליינער פונק צווישען די קאָנטאַקטען. אין ראַדיאָ=מאַכינישען זין שטעלט מיט זיך פאָר דער קאָנטאַקט מיט׳ן פונק. אַן׳אַרויסשיק-סטאַציע אין דער אויפנעהם=אַפּאַראַט כאַפּט עס בּאַלד אויף אַלס קלאַנג. איצט איז דער אויטאָמאַטישער טעלעפאָן — אַ נייע שטערונג. בּיים דרעהען מיט׳ן רעדעל אַ נומער פון פינף ציפער ענטשטעהט די זעלבּע צאָהל פונקטען און אין הער-טרייבּעל הערט זיך דער נישט אָנגענעהמער קנאַק. אין די שטעט מיט אויטאָמאַטיזירטע טעלעפאָנען, זיינען דעריבּער די גערוישען און שטערונגען בּיים הערען ראַדיאָ פיל גרעסערע, ווי אין אַנדערע ערטער.

אָבּער עס איז דערצו געפונען געוואָרען אַ מיטעל. דאָס איז אַן׳אַפּאַראַטעל, וואָס הייסט דער „שלוס-פילטער", וואָס ווערט זעהר לייכט אריינגעשטעלט אין טעלעפאָן-אַפּאַראַט. אַ דאַנק דער נייער איינריכטונג ענטשטעהט שוין מעהר נישט קיין פונקען בּעת׳ן דרעהען דעם ראָד אין טעלעפאָן-אַפּאַראַט און עס הערט זיך שוין נישט קיין קנאַק אין טרייבּעל. די עלעקטרישע ליכט-קאָנטאַקטען קאָן מען אויך פאַרהיטען, זיי זאָלען נישט „פונקען". מען דאַרף אין אַפּאַראַט אַריינשטעלען אַ קליין קאָנדענסאַטאָרל, דעם אַזוי גערופענעם „לעשער" אויף פּויליש „גאַשיק".

הער-טרייבּלעך

אַ הער-טרייבּעל בּעשטעהט פון אַ מאַגנעט, אויף וועלכען עס ווערט אָנגעוויקעלט אַ שפּולע פון זעהר דינעם דראָט און אַ בּלעכעל, וועלכעס מען רופט „מעמבּראַנע". אַ דאַנק די אימפּולסען פון שטראָם, וואָס פליסט דורך דעם עלעקטראָ-מאַגנעט, ווערט דאָס בּלעכעל שטאַרקער, אָדער שוואַכער צוגעצויגען און הויבּט אָן צו ציטערן אין טאַקט פון שטראָם. אַזוי אַרום ענטשטעהען די הער-כוואַליעס, וואָס דערגרייכען צום אויער. סאָלידע הער-טרייבּלעך האָבּען שטאַרקע מאַגנעטען און גוטע מעמבּראַנעס, וועלכע ציטערן אויף די קלענסטע ענדערונגען פון זייער מאַגנעטיש פעלד.

כּדי צו וויסען, צי די הער-טרייבּלעך זיינען גוטע, אָדער שלעכטע, דאַרף מען זיי אויספּרוּבּירען אויף אַזאַ אופן: מען טוט אָן די הער-טרייבּלעך אויפ׳ן קאָפּ. מיט צוויי פינגער פון דער לינקער האַנד נעהמט מען אָן איינעם פון די צוויי עקען פון שנור פון די הער-טרייבּלעך. אויף דער זעלבּער לינקער האַנד טוט מען אָן אַ פינגערל. מיט דער רעכטער האַנד נעהמט מען אָן דעם צווייטען עק פון שנור, מיט וועלכען מען ריהרט אָן עטליכע מאָל דאָס פינגערל פון דער לינקער האַנד. יעדעס מאָל בּיים אָנריהרען דאָס פינגערל מיט׳ן עק פון דראָט, דאַרף זיך הערען אין די הער-טרייבּלעך אַ גענוג שטאַרקער גערויש. אויבּ דער גערויש איז אַ שוואַכער, אָדער מען הערט איהם אינגאַנצען נישט, איז אַ סימן, אַז די הער-טרייבּלעך טויגען נישט. עס איז אויך ראַטזאַם נישט צו קויפען קיין גאָר לייכטע הער-טרייבּלעך, ווייל דאַן זיינען די מאַגנעטען פאַרקלענערט בּיז׳ן מינימום. אַזעלכע הער-טרייבּלעך פאַרלירען שנעל זייער עמפּפינדליכקייט און מען הערט אויף זיי שוואַך. די הער-טרייבּלעך דאַרפען נישט וועגען ווינציגער פון 150 גראַם.

אויפרוף

וועגען צייכענען די מלוכה=הלוואה

דער שווערער ווירטשאַפטליכער קריזיס, וועלכער האָט אין משך פון 4 יאָהר שווער געווירקט אויפ׳ן ווירטשאַפטליכען לעבּען, האָט אויך געהאַט אַ ווירקונג אויפ׳ן מלוכה-בּודזשעט, זייענדיג בּעדראָהט פון אינפלאַציע, זיינען אין בּודזשעט געמאַכט געוואָרען די ווייטגעהענדסטע אָפּשפּאָרונגען און בּעגרעניצונגען.

כּדי צו דערהאַלטען דעם גלייכגעוויכט פון בּודזשעט, ווענדעט זיך די רעגירונג צו דער געזעלשאַפט, צו צייכענען די איצטיגע אינערליכע מלוכה-הלוואה. פאַר יעדען בּעזונגר-דענקענדען בּירגער, איז קלאָר, אז די געזעלשאַפט דאַרף ערפילען די אויפגאַבּען, וואָס עס איז אַ געבּאָט פון דער שעה.

דאָס סוחרטום גיט זיך אָפּ אַ דין וחשבּון, אַז די אינפלאַציע איז פאַר דער מלוכה, אַזוי ווי פאַר׳ן סוחרטום אַ געפאַהר, און פאַרהיטען קען מען די געפאַהר דורכ׳ן צייכענען די הלוואה.

די פאַרוואַלטונג פון סוחרים-פאַראיין אין לאָדז פאָדערט דערום אויף זיינע מיטגלידער ווי אויך די גאַנצע קויפמאַנשאַפט צו דערפילען די עלעמענטאַרע בּירגערליכע אויפגאַבּע.

די פאַרוואַלטונג פון סוחרים-פאַראיין אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 73.

ראַדיאָ=פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 13 סעפּטעמבּער 1933

11.58 צייט-סיגנאַל. 12.05 גראַמאָפאָן. 12.25 פּרעסע. 12.33 קאָמוניקאַט. 12.35 גראַמאָפאָן. 12.55 ידיעות. 2.55 גראַמאָפאָן, קאָמוניקאַט פון לאָדז. 3.45 פּאָסט-קעסטעל. 4.00 קאָנצערט פון טשעכאָטשינעק. 5.00 רעפעראַט. 5.15 לידער-קאָנצערט. 5.45 פּאָרלעזונג. 6.05 קאָנצערט. 6.50 פאַרשידענעס. 7.10 ליטעראַרישע פערטעל-שעה. 7.30 פייערליכע אַקאַדעמיע. 9.00 קאָנצערט פון פּוילישע מוזיק, ידיעות, קאָמוניקאַט. 10.25 ספּאָרט. 10.35 קאָמוניקאַטען. 10.40 טאַנץ-מוזיק.

פון אויסלאַנד

3.35 דאַווענטרי – סימפ. קאָנצערט. 5.25 מאָסקווא – אָפּערע. 5.25 מאָסקווא – „אַטעלאָ". 7.30 וויען — פייערליכע פּוילישע אַקאַדעמיע. 8.00 מינכען – אָפּערעטקע „צאַרעוויטש". 8.00 וויען – קאָנצערט. 8.00 לאָנדאָן – באַך-אָוועגד. 8.30 שטראַסבּורג – סימפ. קאָנצערט. 8.30 מיילאַנד – אָפּערעטקע.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי אַנ׳אַנאָנס בּיז 15 ווערטער 1 זלאָטי

כ׳זוך אַ קוואַליפיצירטען שטריקער. נאָוואָמיעסקא 6, פראָנט, 4. שט. אויך אַרויסצוגעבּען אַרבּייט אויף אַ 10-ער מאַשין. 4859

אַנ׳אָבּערמאַשינער צו 1-טער סאָרט דאַמען-מאַגאַזין ווערט געבּרויכט טראַגוטאַ 4, ח. וואַידיסלאַווסקי, 2. שטאָק.

נויטיג האַנדשפּולער (רינ), ווי אויך אַרויסצוגעבּען צו שפּולען. אייבּושיץ, פּאָמאָרסקאַ 25, 2-טער הויף. 4857

אַ שטריקער-אַרבּייטער ווערט געבּרויכט בּיי ס. גאָלדבּערג, נאַד-לודקאָן 2, אין פראָנט-געוועלבּ. 4864

ס׳ווערט געזוכט אַ נייהער אויף אַ אָבּערלאַק און אַ מאַשינערין אויף פּאָמאָרסקאַ 87, בּיי קליין. 4848

אַ שטריקער-אַרבּייטער ווערט געבּרויכט אויף אַ 10-ער מאַשין. זאַכאָדניאַ 19, וו. 6. 4849

אַ קוואַליפיצירטער האַנד = שפּולער ווערט געזוכט וואָלטשאַנסקאַ 15, וו. 25.

קוואַליפיצירטע האַנד-נייהערינס צו סוועטערס ווערען געבּרויכט אויף אַ גוטען לוין, ווי אויך אַ לערן-מיידעל. קאַמיענאַ 18 2-טער טויער, 3. שט. וו. 54. 4853

אַ יעהרליכען פּאָסטען פאַר אַ קוואַליפיצירטע זעלבּסטשטענדיגע סקלעפּאָווע. פּיעטריקאָווער 51, אין דער כעמישער וועשעריי, אין הויף. 4850

מאַשין-טריקאָ-נייהערין בּרויך איך אָדער אַהיימצונעהמען. אַלטשטאָדט 11, פראָנט, 3-טער שטאָק. 4852

ס׳ווערט געזוכט אַנ׳אָבּערלאַק-נייהער און אַנ׳אויספּערטיגערין צו טריקאָטאַזש. פּאָמאָרסקאַ 53, סאָפּיאַן. 4855

אַ פּאַמאַצניק-ריכטעווער ווערט געבּרויכט טאַרגאָוואַ 38, לינקע אָפיציגע, 2-טער שטאָק. 4858

פרייע פּאָסטענס

מאָטאָרען עלעקטרישע

נייע און גענוצטע צו ניעדריגסטע פּרייזן רעפּעראַטור-ווערקשטעלן. איבּערוויקלונג פון מאָטאָרען און דינאַמאָ-מאַשינען, עלעקטרישע אינסטאַלאַציעס פון קראַפט, ליכט און סיגנאַליזאַציעס פיהרט אויס

Przedsiębiorstwo inżynieryjno Elektro-mechaniczne

MAURYCY RAK

Zawadzka 12. tel. 214-11.

ראַקאַלעז

2 צימערן און קיך אויפ׳ן 2. שט צו פערמיטען. צו ערפאַהרען קאָנסטאַנטינער 16, בּיים וועכטער.

ספרים, טליתים

שול=בּיכער,

שרייב=מאַטעריאַל, מחזורים, סליחות, 25 פּראָצ. בּיליגער!

וואָסכאָדניאַ 34, פראָנט-געשעפט

ווי אויך אַמגאַנג דורכ׳ן טויער.

צו בּעקומען אַלע אַרט ספרים און לעהרבּיכער, ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך סים פּוילישער איבּערזעצונג ש״ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, תּהלים, גאַרטלען, קאַפּלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נעהמען שול-סעזאָן פאַרקויף פון אַלערליי שול-בּיכער, אויך שרייבּ-מאַטעריאַל, אַזוי אַז דאָס שול-יונגעל קען זיך אַלעס איינקויפען אויף איין אָרט און צו רעכטע פּרייזען. פאַר שול-קינדער — גרויסע הנחות, געדענקט דעם אדרעס:

וואָסכאָדניאַ 34, פראָנט-געשעפט אָדער דורכ׳ן טויער.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בּעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9 — 1 פאָרמיטאָג. בּעזונדערער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

כירורגישער קאַבּינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אָפּעראַציעס, אָפּאָטרונקעס, היילט ושילקעס א.ש.ו. נעהמט אָן פון 2 בּיז 3 און פון 7 בּיז 8.30 אָוו

לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. med.

A. MAZUR

פּילסודסקיעגאָ 65

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

H. NADEL

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע קראַנקהייטען

Piotrkowska 17, tel. 168-86

נעהמט אָן פון 6 בּיז 7.

זיכערע הילף און אַ רפואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בּלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בּלוט-פאַרגיסונג פאַר קראַנקע אויף בּרוכען. פאַר מענער, פרויען און קינדער, פאַרשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פאַרלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער הינקעל-בּרוך ווערט גרויס און אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכּנה, דורך פערדרעהען די קישקעס ווערט ער בּראַנדיג און שטאַרבּט. ספּעציעלע נומענע היילן-בּאַנדאַזשען בעזעטיגען ווייבער דעם שווערסטען בּרוך, אויך פאַר הויקערס, ליימונגען ספּעציעלע היילן-גאָרסעטען און אָפּאַראַטען פאַר פאַרקרומטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע נאַטירליכע פיס.

עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה בּיז 7 אָוועגד.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבּערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בּעמערקונג: דאָס פאַרזעגליכע ערפאָלגען פון די קראַנקע איז אונבּעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבּען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר בּאַראַנטש, פּראָפ. ד״ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר בּעהטען אויך אָן פּערזענליכע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דעם ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואָוגהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 דריק איך אויס מיין האַרציגסטען דאַנק פאַר דעם זאָרגפעלטיג אָנגעלעגענען בּעהאַנדלונג אויף מיין עלטערלאַמען בּרוך, אויף וואָס כ׳בּין אָפּערירט געוואָרען 2 מאָל.

(—) Dr. Berghof, lekarz.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4

נאָכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . .

אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען בּיז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מעהרערע וואָרט — 10 גר.

אַבּאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בּערעכטיגען נישט צום איבּערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר׳ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז דער פאַרלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניס. איז אָפען פייטאָג און פרייטאָג.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Czcionkami i druk. rotac. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman